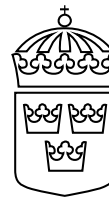

Regeringens proposition

2023/24:6

Auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och digital post

Prop.
2023/24:6

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 september 2023

Ulf Kristersson

Erik Slottner
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att valfrihetssystem enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ersättas av auktorisationssystem för sådana tjänster.

Regleringen ska utvidgas till att omfatta även digital post. Det föreslås bl.a. att en myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Enskilda ska få välja vilken leverantör som ska utföra tjänsten för deras räkning.

Offentliga aktörer ska få använda tjänsterna i auktorisationssystemen för sina digitala tjänster. Förslaget syftar till att ge alla utförare av offentligt finansierad verksamhet möjlighet att erbjuda service med hjälp av digitala tjänster på lika villkor.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter	12
2.4	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	13
2.5	Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)	14
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Den offentliga sektorns tillgång till digitala tjänster	16
4.1	Det behövs förvaltningsgemensamma digitala lösningar	16
4.2	Elektronisk identifiering	16
4.3	Digital post	17
5	Valfrihetssystem utgör auktorisationssystem	18
5.1	Vad är ett valfrihetssystem?	18
5.2	Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering	18
5.3	Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering utgör auktorisationssystem	19
6	En myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem	21
7	En ny lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post	24
7.1	Lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ersätts av en ny lag	24
7.2	Den nya lagen ska reglera auktorisationssystem i fråga om tjänster för digital post	28
8	Offentliga aktörer får använda tjänsterna i auktorisationssystemen	31
9	Ansökan och information om de krav som gäller för godkännande	35
10	Rättelse	36
11	Bemyndiganden och andra föreskrifter	38
12	Domstolens sammansättning	39
13	Sekretess	40
14	Extern delegation av kommunal beslutanderätt	41

15	Begränsningar för delegation till en automatiserad beslutsfunktion.....	42
16	Förenlighet med EU-rätten.....	42
17	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	43
18	Konsekvenser.....	44
19	Författningskommentar.....	49
19.1	Förslaget till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.....	49
19.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.....	61
19.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.....	63
19.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	64
19.5	Förslaget till lag om ändring i kommunallagen (2017:725).....	64
Bilaga 1	Sammanfattning av delbetänkandet digitalforvaltning.nu (SOU 2017:23).....	66
Bilaga 2	Delbetänkandets lagförslag.....	69
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna.....	70
Bilaga 4	Sammanfattning av slutbetänkandet reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:117).....	71
Bilaga 5	Slutbetänkandets lagförslag i relevanta delar.....	73
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna.....	78
Bilaga 7	Sammanfattning av promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post.....	80
Bilaga 8	Promemorians lagförslag.....	81
Bilaga 9	Förteckning över remissinstanserna.....	91
Bilaga 10	Lagrådsremissens lagförslag.....	92
Bilaga 11	Lagrådets yttrande.....	102
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 september 2023.....	106

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunalagen (2017:725).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda och för digital post.

Ord och uttryck i lagen

2 § Med ett *auktionssystem* avses i denna lag ett system där

1. den myndighet som tillhandahåller systemet godkänner att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda eller för digital post får ingå ett avtal inom systemet och ingår avtal med var och en av de godkända leverantörerna om utförande av sådana tjänster,

2. en enskild har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för den enskildes räkning, och

3. en offentlig aktör kan använda tjänsterna i sin verksamhet enligt avtal med den tillhandahållande myndigheten.

3 § Med *elektronisk identifiering* avses i denna lag detsamma som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

Med *digital post* avses i denna lag elektroniska försändelser som skickas från en offentlig aktör till en enskild genom den myndighetsgemensamma infrastrukturen för säkra elektroniska försändelser.

4 § Med en *offentlig aktör* avses i denna lag

1. en statlig eller kommunal myndighet,

2. en beslutande församling i en kommun eller region,

3. en sammanslutning som inrättats särskilt för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som består av

a) en eller flera myndigheter eller församlingar som anges i 1 och 2, eller

b) ett eller flera organ enligt andra stycket,

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

4. en privat aktör som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

a) aktören bedriver i egenskap av enskild huvudman inom skolväsendet eller huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800),

b) utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125),

c) bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

d) utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, eller

5. en enskild utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som till största delen har statsbidrag som finansiering av högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller av utbildning på forskarnivå.

Med en offentlig aktör avses i denna lag även en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

a) som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4,

b) vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4, eller

c) i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4.

Tillhandahållande av auktorisationssystem

5 § Den tillhandahållande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Myndigheten ska när den tillämpar denna lag följa principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

6 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats i fråga om varje auktorisationssystem som den inrättat samlat ange

1. vilka krav och villkor som ska gälla inom systemet,

2. de andra krav som en leverantör ska uppfylla för anslutning till systemet,

3. på vilket sätt en ansökan om anslutning till systemet ska lämnas in, och

4. inom vilken tid den tillhandahållande myndigheten kommer att meddela beslut i fråga om godkännande.

Informationen ska uppdateras vid behov.

7 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats enligt vad som anges i 6 § tillgängliggöra information om alla leverantörer som myndigheten har ingått avtal med inom ramen för ett auktorisationssystem.

8 § Sedan ett auktorisationssystem har inrättats får en leverantör när som helst ansöka om anslutning till systemet.

9 § Flera leverantörer får lämna en ansökan gemensamt. Den tillhandahållande myndigheten får inte ställa upp villkor om att en grupp av leverantörer som ansöker gemensamt ska ha någon viss juridisk form för att få lämna en ansökan. Den tillhandahållande myndigheten får dock begära att en grupp ska ha en viss juridisk form när ett avtal enligt 15 § ingås, om det behövs för att avtalet ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt.

10 § En leverantör får vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska eller yrkesmässiga kapacitet i ansökan. Leverantören ska i så fall visa att den därigenom kommer att förfoga över nödvändiga resurser för att fullgöra avtalet, genom att visa upp ett skriftligt åtagande från sådana företag eller på något annat sätt.

Godkännande av leverantörer och ingående av avtal

11 § Den tillhandahållande myndigheten ska godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för de leverantörer som uppfyller de krav för sådant godkännande som har angetts på en webbplats enligt vad som anges i 6 §.

Myndigheten får dock besluta att avslå en ansökan om anslutning för en leverantör som

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning, genomgår företagsrekonstruktion, tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, företagsrekonstruktion eller något annat liknande förfarande,

3. genom en dom som har fått laga kraft är dömd för brott som avser yrkesutövningen,

4. kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina skyldigheter i fråga om socialförsäkringsavgifter eller skatt i hemlandet eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

6. i något väsentligt avseende har låtit bli att lämna upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar när uppgifter har begärts med stöd av 12 §.

Om leverantören är en juridisk person, får den tillhandahållande myndigheten därutöver besluta att avslå leverantörens ansökan om en företrädare för den juridiska personen har dömts för ett sådant brott som avses i andra stycket 3 eller har gjort sig skyldig till ett sådant fel som avses i andra stycket 4.

12 § Den tillhandahållande myndigheten får begära att en leverantör som har ansökt om anslutning till ett auktorisationssystem visar att det saknas anledning att avslå ansökan

1. med stöd av 11 § andra stycket 1, 2 eller 5, eller

2. med stöd av 11 § andra stycket 3 eller tredje stycket, om leverantören eller en företrädare för denne inte är medborgare i eller bosatt i Sverige.

Den tillhandahållande myndigheten ska som bevis för att det saknas anledning att avslå en ansökan godta ett utdrag ur ett officiellt register eller någon annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 1 eller 2 och ett intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 5. Om en leverantör är registrerad i en officiell förteckning över godkända tjänsteleverantörer i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den tillhandahållande myndigheten utgå från att leverantören inte ska nekas godkännande enligt 11 § andra stycket 1–5.

En sådan handling eller ett sådant intyg som avses i andra stycket får ersättas med en utsaga som avges på heder och samvete eller en liknande försäkran, om

1. leverantören inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, och
2. handlingen eller intyget inte kan utfärdas i leverantörens hemland eller ursprungsland.

13 § Ett beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisations-system för en leverantör ska innehålla information om hur leverantören kan ansöka om rättelse. Av informationen ska det framgå vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in.

14 § Om den tillhandahållande myndigheten beslutar att avsluta ett auktorisationssystem, ska myndigheten underrätta de leverantörer som har ansökt om att ansluta sig till systemet om detta.

15 § När den tillhandahållande myndigheten enligt 11 § första stycket har godkänt en ansökan om anslutning ska myndigheten så snart som möjligt ingå avtal med leverantören om utförande av tjänsten.

Rättelse och skadestånd

16 § En leverantör som anser att den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol.

Endast den leverantör vars ansökan om anslutning till ett auktorisations-system har avslagits får ansöka om rättelse av ett sådant beslut.

17 § Om den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

18 § En ansökan om rättelse ska göras skriftligen hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den tillhandahållande myndigheten har sin hemvist. I ansökan ska den som begär rättelse ange på vilket sätt han eller hon vill att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

En ansökan om rättelse av ett beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska ha kommit in till förvalt-

ningsrätten inom tre veckor från det att den som begär rättelse fick del av beslutet genom den tillhandahållande myndigheten. Prop. 2023/24:6

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

19 § Den tillhandahållande myndigheten ska ersätta en leverantör för den skada som orsakats genom att myndigheten har brutit mot denna lag.

En talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut om att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Om talan inte väcks inom denna tid, faller rätten till skadestånd bort.

20 § Bestämmelserna i 16–19 §§ gäller inte när ansökan om rättelse eller talan om skadestånd grundas på ett påstående om att myndigheten inte har tillgängliggjort information i enlighet med 7 §.

Bemyndiganden

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska vara uppfyllda för att en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom ett auktorisationssystem.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Genom lagen upphävs lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ett ärende om godkännande av en sökande som har inletts före ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna i 16–19 §§ i den upphävda lagen gäller dock fortfarande om en upphandlande myndighet har brutit mot den lagen före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2020:350.

utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt, och

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och *lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.*

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och *lagen (2023:000) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter¹

*dels att 6 kap. 4 a § ska upphöra att gälla,
dels att 6 kap. 5–7 §§ ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §²

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket *och 4 a § första stycket.*

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket.

6 §³

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget. *Detsamma ska gälla beslut som den myndighet som avses i 4 a § fattar på en nämnds vägnar.*

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget.

7 §⁴

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. *Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.*

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 6 kap. 4 a § 2019:935.

² Senaste lydelse 2017:755.

³ Senaste lydelse 2013:313.

⁴ Senaste lydelse 2017:755.

2.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Prop. 2023/24:6

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 3 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 a §¹

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte

1. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, *eller*

2. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål och ärenden enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

¹ Senaste lydelse 2013:314.

2.5 Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

38 §¹

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,

2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,

3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,

4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller

5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Beslutanderätten får inte heller delegeras till en automatiserad beslutsfunktion när det gäller

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,

2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,

3. ärenden om upphandling, eller

4. ärenden om valfrihetssystem.

4. ärenden om *auktorisations-*
eller valfrihetssystem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Regeringen tillkallade i maj 2016 en särskild utredare med uppdrag att analysera de förvaltningsgemensamma digitala tjänsterna Mina meddelanden och Svensk e-legitimation och lämna förslag inom vissa områden kopplade till dessa tjänster.

Utredningen, som tog namnet Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster, överlämnade i mars 2017 delbetänkandet Digitalförvaltning.nu (SOU 2017:23). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Regeringskansliet (Fi2023/00130).

I januari 2018 överlämnade utredningen slutbetänkandet Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 4*. Relevanta delar av betänkandets lagförslag finns i *bilaga 5*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga i Regeringskansliet (Fi2023/00081). Vissa av utredningens förslag behandlas i propositionen Ytterligare kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering (prop. 2020/21:81).

En promemoria har tagits fram i Regeringskansliet med kompletteringar och bearbetningar av de förslag som utredningen lämnar i fråga om valfrihetssystem för elektronisk identifiering och för digital post. I promemorian föreslås en ny lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 7*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. Remissvaren finns tillgängliga i Regeringskansliet (I2020/03269).

I denna proposition behandlas de delar av utredningens förslag som kompletterats och bearbetats genom den nyss nämnda promemorian. Beredningen av utredningens övriga förslag fortsätter i Regeringskansliet.

Kommunallagen (2017:725) har nyligen ändrats rörande bl.a. valfrihetssystem enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. De lagändringarna medför att en följdändring föreslås i denna proposition.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 februari 2023 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 10*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11*. Lagrådets synpunkter och förslag behandlas och bemöts i avsnitt 7.1 och i författningskommentaren. Regeringen följer i allt väsentligt Lagrådets förslag. I förhållande till lagrådsremissen har även vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 Den offentliga sektorns tillgång till digitala tjänster

4.1 Det behövs förvaltningsgemensamma digitala lösningar

Digitala tjänster ska, så långt det är möjligt och där det är relevant, vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med medborgare, organisationer och företag (prop. 2015/16:1 utg.omr. 22 s. 120). För att underlätta elektronisk hantering av ärenden och kontakter med enskilda behövs det därför förvaltningsgemensamma digitala lösningar. Tjänsterna måste uppfylla högt ställda krav på säkerhet och skyddet för den personliga integriteten. Tjänsterna ska utvecklas utifrån medborgarnas behov, vilket förutsätter en bred och omfattande samverkan inom den offentliga förvaltningen och mellan offentlig och privat sektor.

Behovet av ett samlat grepp och en tydligare nationell styrning inom området digital infrastruktur har lyfts fram i flera sammanhang, bl.a. i betänkandena Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering (SOU 2007:47) och Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80). Bristen på förvaltningsgemensamma digitala lösningar har lett till myndighetspecifika lösningar, som skiljer sig från varandra. Detta har resulterat i en ineffektiv ordning för den offentliga sektorn som helhet. Den snabba digitala utvecklingen innebär att komplexiteten tilltar samtidigt som en robust digital infrastruktur är viktigt mot bakgrund av det rådande säkerhetspolitiska läget. Det finns behov av att stärka styrningen och samordningen genom att tydliggöra ansvarsfördelningen och öka standardiseringen.

4.2 Elektronisk identifiering

Myndigheten för digital förvaltning tillhandahåller en infrastruktur för elektronisk identifiering. En definition av elektronisk identifiering finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (EU:s förordning om elektronisk identifiering). Elektronisk identifiering avser där en process inom vilken det används sådana personidentifieringsuppgifter i elektronisk form, som unikt avser en fysisk eller juridisk person eller en fysisk person som företräder en juridisk person.

Elektronisk identifiering kan användas av enskilda och företrädare för företag eller myndigheter vid åtkomst till elektroniska tjänster (e-tjänster), t.ex. vid ansökningar om bidrag, förmåner och tillstånd och vid uppgiftslämnande till myndigheter. Elektronisk identifiering kan också användas i andra sammanhang, som vid informationsutbyte mellan myndigheter och internt i organisationer.

Elektronisk identifiering kan ske på olika tillitsnivåer. Tillitsnivån avgör hur tillförlitligt det är att personen som identifierar sig är den man utger sig för att vara.

I den svenska infrastrukturen, som tillhandahålls av Myndigheten för digital förvaltning, ingår bl.a. kvalitetsmärkning, teknisk arkitektur och samordnad försörjning av tjänster för elektronisk identifiering. Andra myndigheter kan med hjälp av Myndigheten för digital förvaltning som ombud ingå kontrakt med de leverantörer som omfattas av infrastrukturen.

4.3 Digital post

Mina meddelanden är en gemensam digital lösning som gör det möjligt för enskilda att ta emot meddelanden från myndigheter i en säker digital brevlåda i stället för försändelser i pappersform. Myndigheten för digital förvaltning ansvarar för att tillhandahålla infrastrukturen och beslutar om de krav och villkor som gäller för att få ansluta till infrastrukturen, se förordningen (2018:357) om myndighetsgemensam infrastruktur för säkra elektroniska försändelser. Myndigheten tillhandahåller även den digitala brevlådan Min myndighetspost.

Anslutningen till Mina meddelanden är frivillig för mottagare och avsändare av meddelanden och för leverantörer av elektroniska brevlådets tjänster.

Mottagare ansluter sig genom att registrera sig för tjänsten, acceptera användarvillkoren och välja en ansluten leverantör av brevlådets tjänster.

Avsändande myndigheter ansluter sig genom att teckna avtal med Myndigheten för digital förvaltning och därmed förbinda sig att följa de allmänna villkoren för Mina meddelanden.

Leverantörer av brevlådets tjänster för digital post ansöker hos Myndigheten för digital förvaltning om att ansluta sig till infrastrukturen. Den leverantör som godkänns ingår sedan ett avtal med myndigheten. Genom avtalet förbinder sig leverantören att följa de allmänna villkoren för Mina meddelanden. Ett av de krav som ställs är att den enskilda mottagaren ska logga in i brevlådan med hjälp av en e-legitimation för att få del av meddelanden som innehåller skyddsvärd information.

För närvarande kan privatpersoner välja bland tre brevlådor: Kivra, Billo och Min myndighetspost. Företag kan välja mellan Kivra Företagsbrevlåda, Fortnox företagsbrevlåda och Min myndighetspost. I juli 2023 var ca 6 miljoner privatpersoner och 215 000 företag anslutna. Av privatpersonerna hade de flesta valt att ta emot sin myndighetspost i Kivras brevlåda. Leverantörerna av brevlådets tjänster för digital post får i dag inte någon ersättning för sin verksamhet att göra myndighetspost tillgänglig för mottagaren, vare sig av staten eller av mottagarna.

Regeringen beslutade den 26 januari 2023 att, genom tilläggsdirektiv till Postfinansieringsutredningen, ge utredningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en skyldighet för privatpersoner, enskilda näringsidkare och juridiska personer att ansluta sig till en digital brevlåda för att kunna ta emot säkra elektroniska försändelser från myndigheter och utreda förutsättningarna för att införa en skyldighet för statliga myndigheter, kommuner och regioner att skicka säkra elektroniska försändelser till digitala brevlådor (dir. 2023:7).

5 Valfrihetssystem utgör auktorisationssystem

5.1 Vad är ett valfrihetssystem?

Valfrihetssystem används för anskaffning av tjänster inom olika områden, se bl.a. lagen (2008:962) om valfrihetssystem, som gäller för hälsovårds- och socialtjänster, lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Med valfrihetssystem avses ett system där den enskilde har rätt att välja bland de leverantörer som en statlig myndighet, kommun eller region har godkänt och tecknat kontrakt med för att få en tjänst utförd. Det är den statliga myndigheten, kommunen eller regionen som bestämmer villkoren för hur ett kontrakt ska fullgöras liksom grunderna för den ekonomiska ersättningen. Samtliga leverantörer som uppfyller de krav som har ställts för systemet ska godkännas. Anslutning av leverantörer sker löpande. När godkännande har lämnats tecknar den statliga myndigheten, kommunen eller regionen kontrakt med leverantören. Den som anordnar valfrihetssystem måste löpande annonsera på en nationell webbplats för valfrihetssystem.

I valfrihetssystem finns det ingen priskonkurrens mellan leverantörerna, eftersom ersättningen är bestämd på förhand. Konkurrenssituationen mellan leverantörerna uppstår i stället efter det att kontrakt har tecknats, och den pågår löpande under hela avtalsperioden genom att enskilda användare väljer utförare bland leverantörer i systemet. Avsikten är att ge individen möjlighet att välja den leverantör som erbjuder det bästa alternativet.

5.2 Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

Lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering gäller när en upphandlande myndighet har beslutat att tillämpa valfrihetssystem i fråga om funktioner för elektronisk identifiering av enskilda i myndighetens elektroniska tjänster. Den upphandlande myndigheten måste även ansluta sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer. Den upphandlande myndigheten ska dessutom uppdra åt den tillhandahållande myndigheten att i den upphandlande myndighetens namn administrera valfrihetssystemet, föra talan i samband med mål om rättelse och i förekommande fall vidta rättelser.

Avsikten med lagen var dels att hantera den offentliga förvaltningens anskaffning av tjänster för elektronisk identifiering på ett effektivt sätt, dels att den enskilde skulle kunna använda en och samma e-legitimation i olika offentliga digitala tjänster (se prop. 2012/13:123). Myndigheten för digital förvaltning tillhandahåller systemet för säker elektronisk identifiering, se 3 § förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten

för digital förvaltning. Sedan lagen trädde i kraft har flera olika valfrihets-system tagits fram.

Prop. 2023/24:6

Det är alltså respektive upphandlande myndighet som fattar beslut om att i stället för upphandling tillämpa valfrihetssystem och som godkänner sökande och tilldelar kontrakt. Myndigheten för digital förvaltning har i sammanhanget en ombudsroll enligt 1 § andra stycket 3 i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. I praktiken hanteras valfrihetssystemen på ett sådant sätt att en upphandlande myndighet lämnar en fullmakt till Myndigheten för digital förvaltning att för sin räkning administrera hela förfarandet med bl.a. kravställning, annonsering, utvärdering, godkännande och tecknande av kontrakt. Genom fullmaktsförfarandet åstadkoms avtalsbindning mellan respektive upphandlande myndighet och samtliga befintliga och kommande godkända leverantörer. På motsvarande sätt lämnar godkända leverantörer en fullmakt till Myndigheten för digital förvaltning som möjliggör avtalsbindning i förhållande till samtliga upphandlande myndigheter.

5.3 Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering utgör auktorisationssystem

Regeringens bedömning: Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering utgör auktorisationssystem.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna instämmer i bedömningen eller har ingen invändning mot den. *Upphandlingsmyndigheten*, som instämmer i bedömningen, anser att det avgörande för denna är att valfrihetssystem saknar selektivitet i fråga om vilka aktörer som har rätt att utföra uppgiften.

Skälen för regeringens bedömning: Vid tillkomsten av lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bedömdes kontrakt inom valfrihetssystem utgöra tjänstekoncessioner (se prop. 2012/13:123 s. 24, 25 och 31).

Enligt artikel 5.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (LUK-direktivet) definieras en tjänstekoncession som ett skriftligt kontrakt med ekonomiska villkor genom vilket en eller flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter anförtrot tillhandahållande och förvaltning av tjänster till en eller flera ekonomiska aktörer, där ersättningen för tjänsterna utgörs antingen endast av rätten att utnyttja de tjänster som är föremål för kontraktet eller av en sådan rätt förenad med en rätt till betalning. Enligt skäl 13 i LUK-direktivet bör dock arrangemang där samtliga aktörer som uppfyller vissa villkor har rätt att utföra en bestämd uppgift utan selektivitet, exempelvis vid valfrihet för kunden och system med service-checkar, inte anses utgöra koncessioner, även om de grundas på rättsliga överenskommelser mellan myndigheten och de ekonomiska aktörerna. Sådana system brukar grundas på ett beslut av en myndighet som definierar de öppna och icke-diskriminerande villkoren för de ekonomiska aktörernas kontinuerliga tillträde till tillhandahållandet av särskilda

tjänster, exempelvis sociala tjänster, så att kunderna får möjlighet att välja mellan sådana aktörer.

Upphandlingsförfarandet å andra sidan kännetecknas enligt artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (LOU-direktivet) av att den upphandlande myndigheten väljer ut från vilken eller vilka leverantörer en anskaffning ska ske. Ett sådant urval sker i konkurrens mellan leverantörerna utifrån de krav och villkor som den upphandlande myndigheten uppställt i förfrågningsunderlaget. På liknande sätt som i skäl 13 i LUK-direktivet framgår också av samma skäl i LOU-direktivet att situationer då samtliga aktörer som uppfyller vissa villkor har rätt att utföra en bestämd uppgift utan selektivitet, exempelvis vid valfrihet för kunden och system med service-checkar, inte bör ses som upphandling, utan enbart som auktorisations-system.

I promemorian bedöms, mot bakgrund av bl.a. LUK – respektive LOU-direktivet, lagen (2016:1145) om offentlig upphandling och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, att valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering varken har sådana egenskaper som är kännetecknande för tjänstekoncessioner eller för upphandlingsförfaranden. Enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering är det den upphandlande myndigheten som beslutar om grunderna för den ekonomiska ersättningen, och som huvudsakligen betalar ut ersättningen för tjänsterna. Systemen vilar alltså inte på principen att användaren betalar för tjänsten. Det är också den upphandlande myndigheten som uppställer villkoren för utförandet av tjänsten. Valfrihetssystemen innefattar vidare att den upphandlande myndigheten ska godkänna samtliga sökande som uppfyller på förhand angivna krav och som inte uteslutits på de grunder som anges i lagen. Något urval bland de leverantörer som uppfyller kraven görs alltså inte. Den upphandlande myndigheten får vidare ställa villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras. Den ska behandla leverantörerna på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt och följa principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. En upphandlande myndighet som beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska annonsera på den nationella webbplats som upprättats för ändamålet. Härigenom säkerställs att de villkor som uppställs och som ligger till grund för myndighetens beslut om godkännande av en leverantör är öppna och icke-diskriminerande. Ansökningar ska löpande begäras in genom sådan annonsering. En leverantör kan därmed när som helst, efter eget önskemål, ansöka om att få delta i systemet och behöver inte invänta ett upphandlingsförfarande. Det är därmed fråga om ett kontinuerligt tillträde för de leverantörer som önskar delta i systemet av tillhandahållande av tjänster för elektronisk identifiering. Slutligen innebär valfrihetssystem enligt lagen ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör, som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med, som ska utföra tjänsten.

Regeringen instämmer, i likhet med *Upphandlingsmyndigheten*, i den bedömning som görs i promemorian att det inte är fråga om upphandling eller koncessioner när tjänster anskaffas med stöd av den nämnda lagen.

Syftet med införandet av lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering var att säkerställa samordning och likformighet i kravställningen, bl.a. för att underlätta utvecklingen av nya och bättre e-tjänster där de tekniska lösningarna följer en enhetlig standard (prop. 2012/13:123 s. 20 och 28). Kravställningen gentemot leverantörerna har därför hanterats av en myndighet. I praktiken saknar de upphandlande myndigheterna möjlighet att själva påverka leverantörerna med kravställning, avtalsvillkor eller liknande. Tillgången till säkra, kontrollerade tjänster från godkända leverantörer står alltså i fokus för systemet enligt lagen. Individens valfrihet är central och avgörande för konkurrensen mellan leverantörerna, men det huvudsakliga syftet med regleringen är att säkerställa att det finns flera olika kvalitetssäkrade och godkända (auktoriserade) leverantörer som kan konkurrera på marknaden och erbjuda tjänster på lika villkor. Begreppet auktorisationssystem svarar bättre mot detta syfte än det hittillsvarande begreppet valfrihetssystem. Auktorisationssystem används dessutom som begrepp i LOU-direktivet för att beskriva situationer då samtliga aktörer som uppfyller vissa villkor har rätt att utföra en bestämd uppgift utan selektivitet (se skäl 4 i LOU-direktivet, jfr skäl 13 i LUK-direktivet och EU-domstolens dom i målet Falk Pharma, C-410/14, EU:C:2016:399). Ett system där avtal ingås med alla aktörer som uppfyller de fastställda kraven, utan att något urval sker, och där det är möjligt att ansluta till systemet under hela dess giltighetstid ska ses som auktorisationssystem. Valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bör därför fortsättningsvis anses utgöra auktorisationssystem.

6 En myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem

Regeringens förslag: En myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Den myndigheten ska kallas tillhandahållande myndighet.

Med auktorisationssystem ska avses system där den tillhandahållande myndigheten godkänner ansökningar om anslutning och ingår avtal med var och en av de godkända leverantörerna av tjänster för elektronisk identifiering eller för digital post, en enskild har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för sin räkning och en offentlig aktör kan använda tjänsterna i sin verksamhet.

Utredningens förslag i slutbetänkandet överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen föreslår emellertid en annan lagteknisk utformning och använder andra ord och uttryck.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Flera remissinstanser är i huvudsak positiva men framför vissa synpunkter. *Arbetsförmedlingen*, *Statens tjänstepensionsverk* och *Kronofogdemyndigheten* m.fl., lyfter fram vikten av en tydlig kravställning gentemot leverantörerna och att säkerheten i systemen måste kunna upprätthållas. *Försvarsmakten* påpekar att tjänsterna måste hållas tillgängliga och robusta.

Kronofogdemyndigheten, *Örebro kommun*, *Post- och telestyrelsen* och *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* framhåller att det är av central betydelse att den tillhandahållande myndigheten samråder med berörda instanser i samband med kravställning och villkorsutformning i förhållande till leverantörerna.

Upphandlingsmyndigheten anser att frågan om huruvida avtalen mellan de offentliga aktörerna och den tillhandahållande myndigheten utgör offentliga kontrakt, som enligt huvudregeln ska upphandlas, bör utredas närmare.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ombudsmodell

Enligt nuvarande ordning är det varje upphandlande myndighet som tillämpar valfrihetssystem och tecknar avtal med leverantörerna. Myndigheten för digital förvaltning agerar ombud och hanterar administration och avtalstecknande med stöd av fullmakter. I förarbetena till lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering anfördes att E-legitimationsnämnden (numera Myndigheten för digital förvaltning) skulle bistå de upphandlande myndigheterna för att säkerställa att de krav på leverantörerna som ställs vid anskaffningen av tjänsterna för elektronisk identifiering och de kontrakt som tecknas är förenliga med det regelverk som sätts upp. E-legitimationsnämnden skulle därmed svara för annonsering och utformning av förfrågningsunderlag, liksom för godkännande av och tecknande av kontrakt med de intresserade leverantörer som uppfyller de krav som ställs (prop. 2012/13:123 s. 36 och 37).

En myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem

Utredningen föreslår att den nuvarande ombudsmodellen ska ersättas med en modell där Myndigheten för digital förvaltning i eget namn ingår avtal om valfrihetssystem med leverantörerna. Utredningen föreslår också en motsvarande modell för digitala brevlådor.

I likhet med vad utredningen har kommit fram till framstår det som en mer ändamålsenlig och enklare modell att en och samma myndighet utför uppgiften att tillhandahålla system för de övriga statliga myndigheternas, kommunernas och regionernas räkning. Detta bör inte medföra någon ändring av myndighetens faktiska hantering jämfört med i dag.

Frågan om en modell där en myndighet har totalansvar berördes i förarbetena till lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Enligt regeringens mening talade då systematiska skäl för att den nya lagen så nära som möjligt skulle ansluta till den beprövade ordning för valfrihetssystem som följer av lagen om valfrihetssystem. Samtidigt konstaterades att vissa modifieringar krävdes för att tillgodose det behov av samordning som finns när det gäller det offentligas behov av tjänster

för elektronisk identifiering. Rättsläget i förhållande till upphandlingslagstiftningen talade därför för att hålla sig nära den ordning för valfrihetssystem som följer av lagen om valfrihetssystem (prop. 2012/13:123 s. 29, 30, 36 och 37).

Detta behov gör sig inte längre gällande på samma sätt. Det är numera klarlagt att valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering klart skiljer sig från t.ex. upphandling och i stället är att beteckna som en form av auktorisationssystem (se avsnitt 5.3). Därför bör nu en modell som är enkel, ändamålsenlig och bäst speglar de faktiska förhållandena väljas. En modell där den myndighet som regeringen bestämmer ska tillhandahålla auktorisationssystem motsvarar bäst dessa kriterier. Den myndighet som tillhandahåller auktorisationssystem bör kallas tillhandahållande myndighet. Det gäller tjänster både för elektronisk identifiering och för digital post. Regeringen avser att utse Myndigheten för digital förvaltning till tillhandahållande myndighet.

Det bör alltså inte längre vara respektive upphandlande myndighet som fattar beslut och ingår avtal med var och en av de godkända leverantörerna genom ett ombudsförfarande, utan en särskilt utpekad myndighet föreslås i stället ansvara för detta. Auktorisationssystemen ska inrättas för offentliga aktörers räkning och innebära en rätt för offentliga aktörer att använda systemen.

Auktorisationssystem bör därför avse system där en tillhandahållande myndighet godkänner att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering eller för digital post ansluter till systemet och ingår avtal om sådana tjänster med var och en av de godkända leverantörerna. I systemet bör en enskild ha rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för sin räkning och en offentlig aktör bör kunna använda tjänsterna i sin verksamhet. I uppgiften ingår även att ta ut en avgift från de offentliga aktörerna och att betala ut ersättning till de godkända leverantörerna i enlighet med de villkor som ställts upp vid inrättandet av auktorisationssystemet (se avsnitt 11).

Offentliga aktörers och privata leverantörers respektive avtalsförhållande med den tillhandahållande myndigheten utgör en del av det aktuella auktorisationssystemet. I likhet med vad som gäller enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering innebär förfarandet att de offentliga aktörerna inte ges möjlighet att välja ut någon leverantör som ges ensamrätt att utföra tjänsterna (jfr avsnitt 5.3). Regeringen instämmer i bedömningen i promemorian att anslutning till auktorisationssystemet därför inte aktualiserar någon upphandlingsplikt och bedömer, trots det *Upphandlingsmyndigheten* anför, att frågan inte behöver utredas närmare.

Krav, villkor och säkerhet inom auktorisationssystem

Den hittillsvarande utformningen – att låta respektive upphandlande myndighet tillämpa valfrihetssystem – valdes för att den nya lagen skulle ansluta till den beprövade ordning för valfrihetssystem som följer av lagen om valfrihetssystem. I praktiken saknar dock de upphandlande myndigheterna möjlighet att själva påverka leverantörerna med kravställning, avtalsvillkor eller liknande. Den tillhandahållande myndigheten bör,

liksom hittills genom ombudsmodellen, bestämma villkoren för auktorisationssystemen.

Regeringen bedömer att samma omständigheter som enligt 10 § lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering kan ligga till grund för uteslutning av sökande bör gälla framöver vid bedömningen av vilka som ska få ingå i systemet (jfr prop. 2012/13:123 s. 41). Samma omständigheter bör alltså kunna utgöra grund för beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör. Den tillhandahållande myndigheten bör därmed bl.a. bestämma vilka säkerhetskrav som ska gälla inom auktorisationssystemen. Detta innebär också att den tillhandahållande myndigheten, till skillnad från vad som gäller i dag, bör ansvara för att bestämmelserna i lagen följs och att de ställda säkerhetskraven upprätthålls (jfr prop. 2012/13:123 s. 51 och 52). I övrigt bör ansvarsförhållandena framgå av de avtal som Myndigheten för digital förvaltning ingår med de offentliga aktörerna och leverantörerna. Även frågor om återkallande av godkännande och avslutande av avtal bör hanteras genom avtalsvillkor (se avsnitt 7.1).

Det är, i likhet med vad bl.a. *Arbetsförmedlingen* anför, angeläget att de auktorisationssystem som inrättas tillgodoser de behov som de offentliga aktörerna har av tjänsterna och att risker beträffande säkerheten minimeras. Det kan avse skydd för personuppgifter, informationssäkerhet och säkerhetsskydd. Myndigheten för digital förvaltning ska, i enlighet med vad bl.a. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* framhåller, samråda med andra relevanta expertmyndigheter i samband med att krav och villkor utformas.

7 En ny lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

7.1 Lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ersätts av en ny lag

Regeringens förslag: Lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ersättas med en ny lag.

Bestämmelserna om behandling av leverantörer, information, utredning, ansökningsförfarande, godkännande, ingående av avtal, undermålskyldighet och skadestånd i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska föras över till den nya lagen oförändrade i sak.

Med begreppet elektronisk identifiering avses det samma som i EU:s förordning om elektronisk identifiering.

Regeringens bedömning: Vissa förfaranderegler och regler om tillsyn bör inte överföras till den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås även bestämmelser om tillsyn.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Kronofogdemyndigheten* förordar att auktorisationssystemen av effektivitetsskäl även ska omfatta elektroniska underskrifter. *Skatteverket* lämnar liknande synpunkter.

Skatteverket, *E-hälsomyndigheten*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* efterfrågar regler om upphävande och avslutande av avtal.

Skatteverket ifrågasätter bl.a. om kravet på icke-diskriminering och lika-behandling upprätthålls när vissa informationskrav avseende utländska möjliga leverantörer kan inskränkas till utsagor som har avgetts på heder och samvete eller av annan liknande försäkran. *Konkurrensverket* ifrågasätter om det finns ett behov av tillsyn och anser att syfte och innebörd av en eventuell tillsyn i så fall bör övervägas.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En ny lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bör införas

De ändringar som nu föreslås i fråga om begreppsanvändningen, tillhandahållandet av systemen, typen av tjänster och kretsen av aktörer som får använda tjänsterna skulle medföra en betydande omarbetning av den befintliga lagen. Det författningstekniskt mest lämpliga alternativet är därför att ersätta lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering med en ny lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Ett antal bestämmelser i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bör föras över till den nya lagen

I lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering finns vissa bestämmelser som ger uttryck för grundläggande EU-rättsliga principer. Det gäller principerna om icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet, som finns bl.a. i bestämmelserna om myndighetens behandling av leverantörer i 3 och 12 §§ och om information i 15 § (se prop. 2012/13:123 s. 22 och 23). Det skulle vara diskriminerande om krav uppställdes som inte är möjliga för utländska leverantörer att tillgodose. De aktuella bestämmelserna som *Skatteverket* ifrågasätter bedöms därför vara nödvändiga.

Även 11 § om vilken utredning som den tillhandahållande myndigheten får begära in har sin motsvarighet i upphandlingsrättslig lagstiftning. Där är syftet att genomföra EU-direktiv (se bl.a. prop. 2015/16:195 s. 772, 773 och 1104). Även om den nya lagen inte syftar till att genomföra något EU-direktiv behöver liknande bestämmelser finnas i den nu föreslagna regleringen. Något undantag som begränsar tillämpningsområdet för de unionsrättsliga principerna bör inte införas, se propositionen *Idéburen välfärd* (prop. 2021/22:135 s. 43 och 44).

I den nya lagen finns det vidare ett behov av bestämmelser om ansökningsförfarande, godkännande av en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör, ingående av avtal, viss undermålsbeskyddighet och skadestånd motsvarande de regler som finns i

8–12 §§ och 13 § tredje stycket andra meningen samt 14, 19 och 20 §§ i den befintliga lagen.

Denna reglering bör därför i huvudsak föras över till den nya lagen oförändrad eller med redaktionella eller språkliga ändringar.

Lagen utesluter inte funktioner för elektroniska underskrifter

Ett par remissinstanser, bl.a. *Kronofogdemyndigheten*, förespråkar att den nya lagen även ska omfatta elektroniska underskrifter, i likhet med vad som gäller enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

I EU:s förordning om elektronisk identifiering görs en åtskillnad mellan elektronisk identifiering och elektronisk underskrift. Elektroniska underskrifter utgör en av flera möjliga tekniska lösningar som kan nyttjas i en digital tjänst sedan identifiering har skett. Att ett auktorisationssystem omfattar tjänster för elektronisk identifiering utesluter alltså inte att en leverantör av sådana tjänster, inom ramen för samma auktorisationssystem, även tillhandahåller en funktion för elektronisk underskrift. I den nya lagen bör alltså elektronisk identifiering avse detsamma som i EU:s förordning om elektronisk identifiering (jfr avsnitt 4.2).

En hänvisning till en EU-förordning kan avse en viss angiven lydelse (statisk hänvisning) eller den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (dynamisk hänvisning). En statisk hänvisning medför att lagen normalt behöver ändras om EU-förordningen ändras. Genom en dynamisk hänvisning säkerställs att ändringar i EU-förordningen får omedelbart genomslag, eftersom lagen inte med nödvändighet behöver ändras om förordningen ändras. Det är lämpligt att hänvisningen till EU:s förordning om elektronisk identifiering är dynamisk när det gäller definitionen av elektronisk identifiering.

Lagrådet föreslår att den fullständiga beteckningen på EU:s förordning om elektronisk identifiering läggs i en fotnot. Att ange det fullständiga namnet på en EU-rättsakt första gången den nämns i en svensk författning följer dock etablerad praxis och de riktlinjer som gäller för författningsskrivning (*Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning* [Ds 2014:19]). Regeringen anser därför att det inte bör göras någon sådan ändring som *Lagrådet* föreslår.

Lagen bör inte innehålla bestämmelser om avslutande av avtal

Några remissinstanser, bl.a. *Skatteverket*, är kritiska till att den föreslagna lagen saknar regler om på vilka grunder den tillhandahållande myndigheten kan upphäva ett befintligt godkännande eller avsluta ingångna avtal med leverantörer. Några bestämmelser som reglerar sådana frågor finns inte i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Ett införande av en särskild civilrättslig reglering om exempelvis ogiltighet, hävning eller uppsägning av avtal som träffas inom ramen för auktorisationssystem kräver noggranna överväganden. Det saknas underlag i detta ärende för sådana överväganden.

Frågor om exempelvis avslutande av avtal bör i stället, på motsvarande sätt som gäller vid upphandlingar, regleras i avtalet mellan parterna. Det blir därmed den tillhandahållande myndighetens ansvar att se till att avtalen med leverantörerna innehåller sådana möjligheter. Myndigheten måste även säkerställa att bl.a. krav på säkerhet kan upprätthållas under

hela avtalsperioden. I och med att avtal tecknas förlorar beslutet om godkännande sin betydelse. Om ett avtal sägs upp, måste leverantören på nytt ansöka om godkännande för att kunna återansluta sig till systemet.

Endast en myndighet kommer att ansvara för att ta fram den typ av avtalsvillkor som avses. Det finns därför inte skäl att införa några regler om att den tillhandahållande myndigheten ska se till att avtalen innehåller villkor som gör det möjligt att avsluta dem, liknande de regler som finns i lagen om offentlig upphandling och lagen om upphandling av koncessioner (jfr prop. 2015/16:195 s. 854 och 855).

Vissa förfaranderegler och regler om tillsyn bör inte överföras till den nya lagen

Förfaranderegler i förvaltningslagen (2017:900) har i dag ett bredare tillämpningsområde än vad som gällde vid tillkomsten av lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering (se prop. 2012/13:123 s. 43 och 44 och prop. 2016/17:180 s. 48 och 49). I promemorian bedöms förvaltningslagens bestämmelser därför bli tillämpliga på den tillhandahållande myndighetens handläggning enligt den nya lagen. Regeringen instämmer i denna bedömning. Mot denna bakgrund saknas det anledning att överföra bestämmelserna om kommunikation, motivering av beslut och underrättelse om innehållet i beslut i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster om elektronisk identifiering till den nya lagen.

I lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering finns det bestämmelser om tillsyn. Tillsynsmyndighetens befogenheter är dock begränsade till att inhämta nödvändiga upplysningar från upphandlande myndigheter och den myndighet som tillhandahåller systemen. Några sanktionsmöjligheter finns inte enligt den lagen. I likhet med *Konkurrensverket* anser regeringen att behovet av tillsyn i den nya lagen om auktorisationssystem kan ifrågasättas.

Enligt den nya lagen är det, till skillnad från vad som gäller i dag, endast en myndighet som kommer att inrätta systemen och ansvara för att lagen följs. Att en överprövning ska kunna ske efter ansökan om rättelse innebär också en möjlighet till domstolsprövning av bl.a. de krav och villkor som den tillhandahållande myndigheten ställer upp för anslutning till systemen (se avsnitt 10). Mot denna bakgrund saknas det anledning att föra över bestämmelserna om tillsyn till den nya lagen.

Upphandlingsrättslig terminologi bör inte användas i den nya lagen

För att tydliggöra att den nya lagen inte utgör en del av det upphandlingsrättsliga regelverket bör de begrepp och definitioner som är hämtade från upphandlingslagstiftningen inte föras över till den nya lagen. Uttrycket "upphandlande myndighet" bör därför ersättas av "tillhandahållande myndighet" (se avsnitt 6) och "offentlig aktör" (se avsnitt 8). Vidare bör uttrycket "avtal" användas i stället för "kontrakt".

I lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering används "sökande" och "leverantör" på motsvarande sätt som "anbudssökande" och "leverantör" används i lagen om offentlig upphandling. Det saknas anledning att göra en sådan åtskillnad vid benämning av leverantörerna. Ordet "sökande" bör ersättas av "leverantör" i de bestäm-

melser som reglerar förutsättningarna för ansökan och godkännande av en ansökan för en leverantör i auktorisationssystemen.

7.2 Den nya lagen ska reglera auktorisationssystem i fråga om tjänster för digital post

Regeringens förslag: Den nya lagen ska även reglera auktorisationssystem i fråga om tjänster för digital post.

Med digital post ska avses elektroniska försändelser som skickas från en offentlig aktör till en enskild genom den myndighetsgemensamma infrastruktur för säkra elektroniska försändelser som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer.

Utredningens förslag i delbetänkandet överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att en särskild lag om valfrihet om elektroniska brevlådor införs.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *E-hälsomyndigheten* konstaterar att förslaget innebär att en avsändande myndighet inte kan bestämma vilken brevlådeoperatör som ska ta emot meddelandena och påpekar att det saknas en analys av hur avsändarnas personuppgiftsansvar ska uppfyllas i praktiken.

Karlstads kommun anser inte att mottagare av elektronisk myndighetspost ska ha möjlighet att välja leverantör av elektroniska brevlådetjänster och avstyrker därför förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Centrala studiestödsnämnden* anser att regeringen bör ta ställning i frågan om det även fortsättningsvis ska tillhandahållas en statlig brevlåda inom infrastrukturen för digital post. *Domstolsverket* och *Nacka kommun* påpekar att det är viktigt att de kostnads-mässiga incitamenten för att övergå till digitala leveranssätt av post inte urholkas. *Upphandlingsmyndigheten* föreslår att lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering, lagen om valfrihetssystem och lagen om valfrihet hos Arbetsförmedlingen ses över i ett sammanhang för att uppnå större enhetlighet.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av auktorisationssystem för brevlådetjänster för digital post

Som framgår av avsnitt 4.3 finns det redan i dag en möjlighet för mottagare som är anslutna till Mina meddelanden att välja vilken av de anslutna leverantörerna av brevlådetjänster som de vill ta emot sin digitala myndighetspost från. Leverantörerna har genom avtal åtagit sig att ta emot meddelanden från de avsändande myndigheterna och tillgängliggöra dessa för mottagarna. Den offentliga förvaltningens anskaffning av tjänster sker som regel genom upphandling, där ett offentligt kontrakt ingås mellan den upphandlande myndigheten och den eller de leverantörer som valts ut. En traditionell upphandling skapar emellertid inte förutsättningar för en mark-

nad där individer själva kan välja vilken leverantör de bedömer vara bäst. Att inte ha möjlighet att välja mellan flera leverantörer bedöms vidare hämma den tekniska utvecklingen av de digitala brevlådornas funktioner. Som utredningen konstaterar är det också viktigt att det kontinuerligt är möjligt att ingå avtal som brevlådeoperatör för att uppmuntra flera aktörer på marknaden att ansluta sig till systemet.

Grundprincipen i den typ av auktorisationssystem som nu föreslås är att den enskilde väljer vilken av de godkända leverantörerna som ska utföra en viss tjänst. Sådana system ger möjlighet för leverantörer att ansluta sig löpande. Det gör att nya innovativa lösningar kan anslutas under systemens livstid. Systemen skapar också förutsebarhet för både offentliga aktörer och privata leverantörer. Fler leverantörer att välja mellan bidrar också till robusthet och minskad sårbarhet i systemen.

Det bör vara enkelt och lättillgängligt för enskilda att skaffa en digital brevlåda så att de kan ta emot digital post från olika aktörer. Konkurrenter ger bättre förutsättningar för att utveckla nya tjänster för digitala brevlådor, vilket kan leda till att fler mottagare ansluter sig till infrastrukturen. Att många mottagare ansluter sig leder i sin tur till att de offentliga aktörernas kostnader för pappersutskick minskar. Därför anser regeringen, till skillnad från *Karlstads kommun*, att mottagare av elektronisk myndighetspost även fortsättningsvis bör ha möjlighet att välja bland flera olika leverantörer av elektroniska brevlådetjänster. Förutsättningarna för privata leverantörers anslutning till infrastrukturen Mina meddelanden – och det personuppgiftsansvar den innebär – regleras i förordningen (2018:357) om myndighetsgemensam infrastruktur för säkra digitala försändelser. De förslag som nu lämnas påverkar inte dessa förhållanden. Den fråga som *E-hälsomyndigheten* lyfter om personuppgiftsansvarets fördelning när en avsändande myndighet inte själv kan bestämma vilken brevlådeoperatör som ska ta emot meddelandena är oberoende av hur tjänsterna anskaffas. Personuppgiftsansvarets fördelning påverkas därför inte heller av det aktuella förslaget och det saknas därför skäl enligt regeringens mening att analysera den frågan närmare i det här sammanhanget.

Sammantaget bedöms det finnas ett behov av en samlad anskaffning av tjänster för digital post genom auktorisationssystem som fortsatt ger den enskilda mottagaren rätt att välja leverantör av brevlådetjänster.

Eftersom Myndigheten för digital förvaltning kan komma att fatta beslut som rör myndigheten i egenskap av leverantör av en digital brevlåda kan verksamheten behöva organiseras på ett sådant sätt att en intressekonflikt inte uppstår vid beslut om godkännande och övrig hantering.

En gemensam lag för elektronisk identifiering och digital post

Enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering är det respektive upphandlande myndighet som fattar beslut om att tillämpa valfrihetssystem, godkänner sökande och tilldelar kontrakt. Förfarandet med fullmakter som beskrivs i avsnitt 5.2 innebär att det åstadkoms en avtalsbindning mellan de upphandlande myndigheterna och samtliga befintliga och kommande godkända leverantörer. Varken upphandlande myndigheter eller leverantörer får under avtalstiden återkalla eller inskränka de fullmakter som har lämnats.

Enligt de allmänna villkoren i avtalen för Mina meddelanden ger samtliga brevlådeoperatörer, genom att teckna anslutningsavtal, den infrastrukturansvarige fullmakt att för brevlådeoperatörens räkning ingå avtal med befintliga och kommande avsändande offentliga aktörer. På motsvarande sätt ger avsändarna genom sina anslutningsavtal den infrastrukturansvarige fullmakt att ingå avtal med befintliga och kommande brevlådeoperatörer. Varken avsändaren eller brevlådeoperatörer har rätt att under avtalstiden återkalla eller inskränka fullmakten. Vidare framgår det av villkoren att det genom de båda anslutningsavtalen uppstår en avtalsrelation mellan samtliga brevlådeoperatörer och samtliga anslutna avsändande offentliga aktörer när den infrastrukturansvarige har träffat avtal med stöd av fullmakten. Den infrastrukturansvarige ska meddela parterna om tillkommande anslutna offentliga aktörer och brevlådeoperatörer genom att publicera information på webbplatsen för Mina meddelanden.

De båda avtalsstrukturerna för elektronisk identifiering och för digital post är alltså närmast identiska. Den enda skillnaden är att anslutningsavtalen till systemet för elektronisk identifiering tecknas genom ett valfrihetssystem som regleras i lag jämfört med den helt civilrättsliga anslutningen till systemet för Mina meddelanden.

Mot denna bakgrund bör båda systemen regleras i en och samma lag om auktorisationssystem. Sedan Myndigheten för digital förvaltning inrättades är det vidare samma myndighet som ansvarar för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen, där såväl elektronisk identifiering som digital post ingår. Den föreslagna lösningen ligger också i linje med ambitionen att på sikt försöka åstadkomma en mer enhetlig och samlad reglering (prop. 2012/13:123 s. 35 och prop. 2009/10:146 s. 18). En samlad lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster både för elektronisk identifiering och för digital post ger dessutom bättre förutsättningar för ytterligare utvidgning av lagstiftningen till andra liknande förvaltningsgemensamma digitala tjänster.

Det är angeläget att så snart som möjligt få den nya regleringen på plats. Mot den bakgrunden finns det inte tillräckliga skäl att, som *Upphandlingsmyndigheten* efterfrågar, i det här lagstiftningsärendet även inkludera lagen om valfrihetssystem och lagen om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

8 Offentliga aktörer får använda tjänsterna i auktorisationssystemen

Prop. 2023/24:6

Regeringens förslag: Offentliga aktörer ska efter att de ingått avtal med den tillhandahållande myndigheten få använda de tjänster för elektronisk identifiering och för digital post som tillhandahålls inom auktorisationssystemens infrastruktur.

Utredningens bedömning i delbetänkandet överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen anser att privata utförare av offentligt finansierad verksamhet inte ska kunna ansluta sig som avsändare i infrastrukturen.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser som uttalar sig i denna fråga framför invändningar mot utredningens bedömning.

Utredningens förslag i slutbetänkandet överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att privata utförare av kommunala angelägenheter ska få ansluta sig som avsändare i infrastrukturen genom en anmälan från berörda kommuner och regioner. Regeringen ska enligt förslaget få besluta att företag och organisationer som utför en uppgift av allmänt intresse också får ansluta sig som avsändare av digital post. Utredningen lämnar inte något förslag om att utvidga den krets av aktörer som får inrätta valfrihetssystem i fråga om tjänster om elektronisk identifiering.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Ett antal remissinstanser, däribland *Boverket*, *Skatteverket*, *Statskontoret*, *Tillväxtverket*, några kommuner, *Svenska Bankföreningen*, *Synskadades riksförbund*, *Kivra* och *IT- och Telekomföretagen* (numera Techsverige) är positiva till förslaget att privata utförare ska få ansluta sig till infrastrukturen.

Sveriges Kommuner och Landsting (numera Sveriges Kommuner och Regioner) välkomnar att privata utförare ska kunna ansluta sig men framhåller att många av problemen med anslutning av aktörer skulle lösas om alla verksamheter som uppfyller regelverkets krav tillåts använda infrastrukturen.

Försvarsmakten menar att förslaget att tillåta privata aktörer att ansluta sig till infrastrukturen skapar sårbarhet. *Elöverkänsligas riksförbund* ser risker med att ansluta privata företag till en infrastruktur som av allmänheten uppfattas som en myndighetsplattform och framhåller att mottagarna kan uppfatta anslutna företag som myndigheter.

I fråga om elektronisk identifiering framför *E-hälsomyndigheten*, *Gotlands kommun*, *Stockholms kommun*, *Stockholms läns landsting* (numera Region Stockholm) och *Sveriges Kommuner och Landsting* behov av att utöka kretsen till att även omfatta privata utförare av offentligt finansierad verksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som kommenterar förslaget är i huvudsak positiva till att fler aktörer ska kunna ta del av tjänsterna inom auktorisationssystemen än vad som gäller för valfrihetssystemen. *Kivra* välkomnar att privata utförare av kommunala angelägenheter under vissa förutsättningar ska få ansluta sig som avsändare inom infrastrukturen Mina

meddelanden, men påpekar samtidigt att förslaget kommer att omfatta ett alltför stort antal privata företag.

Flera remissinstanser anser att avgränsningen är för snäv. *Försäkringskassan* menar att förslaget gör att myndigheter behöver utveckla och förvalta parallella system för att säkerställa verksamheten och servicen. Även *Sveriges Kommuner och Landsting* tycker att det är olyckligt att flera typer av privata utförare av offentlig service eller närliggande verksamhet uteslås enligt förslaget. *Region Östergötland* föreslår att alla aktörer som uppfyller kraven för att ansluta sig också ska få tillstånd att göra det.

Ett antal remissinstanser, bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *E-hälsomyndigheten* och *Myndigheten för digital förvaltning*, lämnar förslag på hur fler privata aktörer ska kunna omfattas.

Skälen för regeringens förslag

Lika villkor för utförare av offentligt finansierad verksamhet

Avgränsningen till upphandlande myndigheter i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering har sin huvudsakliga grund i lagstiftningens upphandlingsrättsliga karaktär.

Anslutningsgraden är en avgörande framgångsfaktor för förvaltningsgemensamma digitala tjänster, som elektronisk identifiering och digital post. Vid en hög anslutningsgrad gör tjänsterna stor nytta för både myndigheter och enskilda. Med låg anslutningsgrad är däremot nyttan starkt begränsad.

De förvaltningsgemensamma tjänsterna för elektronisk identifiering och för digital post bygger på samverkan mellan offentlig och privat sektor. Den privata sektorns medverkan när det gäller digitala tjänster kan bidra till ökad användarnytta, tillväxt och innovation. Stora delar av den kommunala verksamheten utförs i privat regi. De aktörer som verkar inom skolområdet, hälso- och sjukvårdsområdet samt socialtjänstområdet är till stor del privata. Dessa behöver ha samma förutsättningar att erbjuda digitala tjänster som de offentliga aktörer som verkar inom samma område. Som ett flertal remissinstanser, bl.a. *Myndigheten för digital förvaltning*, framför bör kretsen som får ansluta sig till Mina meddelanden utvidgas. Även i fråga om elektronisk identifiering finns det behov av att ge alla utförare av offentligt finansierad verksamhet möjlighet att erbjuda offentlig service med hjälp av digitala tjänster på lika villkor.

Som utredningen konstaterar i delbetänkandet är det svårt att definiera vilka företag som ska anses vara privata utförare. I slutbetänkandet föreslås trots det att privata utförare av kommunala angelägenheter under vissa förutsättningar ska få ansluta sig som avsändare inom infrastrukturen Mina meddelanden.

Inte alla aktörer som utför en uppgift av allmänt intresse ska omfattas

I slutbetänkandet föreslår utredningen att regeringen ska få besluta att företag och organisationer som utför en uppgift av allmänt intresse ska få ansluta sig till infrastrukturen som avsändare. Som exempel på sådana uppgifter anges friskolor, banker, försäkringsföretag, pensionsförvaltare, kreditupplysningsföretag, apotek, bilbesiktningföretag och bostadsföretag.

Om kretsen av användare utvidgas till aktörer som utför en uppgift av allmänt intresse, skulle visserligen även företag och organisationer inom den privata sektorn kunna få tillgång till tjänster inom auktorisations-system. Det finns emellertid flera skäl som talar emot en sådan utvidgning.

Tillämpningen av auktorisationssystem är ett annat sätt för offentliga aktörer att anskaffa tjänster än genom offentlig upphandling. Privata aktörer som inte omfattas av upphandlingsregelverket har inte samma begränsningar i fråga om möjligheten att ingå avtal med flera leverantörer som tillhandahåller tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Många företag har också redan i dag ingått avtal på marknadsmässiga villkor med leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Det är oklart hur marknaden skulle påverkas om det blev möjligt för dessa företag att i stället använda tjänsterna inom auktorisations-system enligt den nya lagen. För företag som bedriver kommersiell verksamhet gör sig inte argumenten för bl.a. likabehandling gällande på samma sätt som för privata utförare av offentligt finansierad verksamhet. Vidare skulle en utvidgning leda till en betydligt ökad administration för Myndigheten för digital förvaltning. Sammantaget bedöms en sådan utvidgning leda till svåröverblickbara konsekvenser.

Offentlig aktör enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

Sedan utredningen lämnade sina förslag har Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet) genomförts i svensk rätt genom lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. I förarbetena till den lagen bedömde regeringen att lagens tillämpningsområde skulle utvidgas i förhållande till vad som gäller enligt direktivet så att även privata aktörer som inom utpekade områden yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad omfattas av lagen (prop. 2017/18:299 s. 33). Med offentlig finansiering avses ett direkt stöd eller betalning från det allmänna för att driva verksamheten (prop. 2016/17:31 s. 28). Ett utpekad område är verksamhet som bedrivs av en enskild huvudman inom skolväsendet eller en enskild huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800). Även verksamhet som utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125) pekas ut. Detsamma gäller verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

För att dessa aktörer ska kunna tillhandahålla digital service i form av digitala tjänster och digitala utskick krävs att de har tillgång till tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. En fördel med att låta samma tydligt definierade krets som omfattas av kraven på tillgänglighet till digital offentlig service använda tjänster inom auktorisationssystem är att de privata utförare som omfattas av kraven får möjlighet att erbjuda denna service på samma villkor som de utförare som bedriver sin verksamhet i

offentlig regi. De nämnda aktörerna bör alltså få använda de tjänster som tillhandahålls inom auktorisationssystemen.

Som flera remissinstanser, bl.a. *E-hälsomyndigheten*, lyfter fram skulle det kunna vara fördelaktigt om en ännu större krets aktörer kunde få ta del av tjänsterna inom auktorisationssystemen. Regeringen bedömer dock att en sådan utökning, som inte framstår som helt godtycklig eller oklar, svårligen låter sig göras i det här sammanhanget och skulle riskera att medföra svåröverblickbara konsekvenser för marknaden, på liknande sätt som vid en utvidgning till aktörer som utför en uppgift av allmänt intresse.

Oönskade meddelanden

När det gäller risken för oönskade meddelanden eller oönskade mängder meddelanden som *Elöverkänsligas riksförbund* uppmärksammar, kan det konstateras att stora mängder oönskad reklam distribueras via e-post. E-post kan skickas gratis, anonymt eller med en vilseledande avsändare. Detta bidrar till att e-post kan användas i kriminell verksamhet i form av bl.a. bedrägerier. E-post utgör därför en säkerhetsrisk för enskilda, företag och myndigheter.

En grundidé med infrastrukturen Mina meddelanden är att erbjuda ett alternativ för att ta emot viktig post fri från oönskad reklam, där avsändaren kan vara säker på att försändelsen når rätt mottagare och mottagaren kan förlita sig på att försändelsen kommer från den angivna avsändaren. Det är angeläget att grundidén bibehålls i den fortsatta utvecklingen av infrastrukturen.

Vad som uppfattas som onödigt information är subjektivt för varje mottagare. En mottagare kan i dag välja vilka avsändare den vill ta emot digital post från. Det innebär att en mottagare kan välja bort avsändare som skickar meddelanden som mottagaren uppfattar som onödiga. Varje avsändare måste överväga vilken post som bör skickas via Mina meddelanden. Det bör ligga i avsändarnas intresse att inte bli bortvalda av mottagare. Det bidrar också till att förtroendet för infrastrukturen upprätthålls.

Enligt 5 § förordningen (2018:357) om myndighetens gemensam infrastruktur för säkra elektroniska försändelser får Myndigheten för digital förvaltning meddela de föreskrifter som behövs för inrättande och drift av infrastrukturen. Det finns alltså möjlighet att i föreskrifter reglera dels vilken information som får skickas via infrastrukturen, dels vilka andra krav som ska gälla för avsändarna. Genom en tydlig kravställning och uppföljning kan därför sårbarheten för hot, som *Försvarsmakten* lyfter fram, minska. För att minska sårbarheten för hot är det också viktigt att den tillhandahållande myndigheten analyserar risker och anpassar säkerhetsnivån i den aktuella infrastrukturen.

9 Ansökan och information om de krav som gäller för godkännande

Prop. 2023/24:6

Regeringens förslag: Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats samlat ange de krav och villkor som ska gälla inom ett auktorisationssystem och de krav som en leverantör ska uppfylla för att godkännas för anslutning till systemet. Informationen ska uppdateras vid behov.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians lagförslag har emellertid en annorlunda utformning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna som kommenterar förslaget har någon invändning mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 4–7 §§ lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering regleras annonsering vid inrättande eller ändring av valfrihetssystem. En upphandlande myndighet som har beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska annonsera på en nationell webbplats som har upprättats för ändamålet. Upphandlingsdokumenten ska finnas tillgängliga på webbplatsen tillsammans med annonsen. Ordet upphandlingsdokument har här samma betydelse som i lagen om offentlig upphandling.

Vissa uppgifter ska framgå av upphandlingsdokumentet. Dokumentet ska innehålla grunderna för den ekonomiska ersättningen till en leverantör (5 §) och en uppgift om inom vilken tid den upphandlande myndigheten kommer att besluta om godkännande (7 § andra stycket). Andra uppgifter ska anges i annonsen eller i upphandlingsdokumentet. Det gäller samtliga villkor (6 §) och sättet på vilket en ansökan ska lämnas in (7 § första stycket). Denna uppdelning beror på det tidigare synsättet att lagen var att anse som näraliggande till upphandlingslagstiftningen. Med utgångspunkt i de ställningstaganden som görs i denna proposition saknas det emellertid anledning att behålla denna ordning i fråga om auktorisationssystem. De uppgifter som ska vara tillgängliga genom annonsen eller upphandlingsdokumentet är emellertid relevanta även för auktorisationssystem.

Samtliga krav, villkor och övriga uppgifter som är nödvändiga för auktorisationssystemen bör därför anges samlat på en och samma webbplats. Det saknas anledning att i den nya lagen ställa krav på att uppgifter ska annonseras eller att de ska framgå av ett upphandlingsdokument. Uppgifter om vilka krav som en leverantör ska uppfylla för att bli godkänd för anslutning till ett system är väsentliga för att intresserade leverantörer ska kunna avgöra om de ska ansöka om anslutning till systemet och bör därför också anges på nämnda webbplats. Grunden för den ekonomiska ersättningen är ett av villkoren i respektive auktorisationssystem och ska därför också finnas i den information som publiceras. Det finns dock inte skäl att ange det särskilt, utan det följer av att de krav och villkor som ska gälla inom ett auktorisationssystem ska anges samlat på en webbplats.

I likhet med vad som gäller enligt 6 § första meningen lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bör den tillhandahållande myndigheten även få ställa sådana villkor som utgör villkor för hur ett avtal ska fullgöras (se prop. 2012/13:123 s. 68). Någon särskild bestämmelse som anger att sådana villkor får ställas upp behöver inte föras

över till den nya lagen. Även denna typ av villkor ska dock anges på en webbplats tillsammans med övriga krav och villkor.

Av lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering framgår att annonsering ska ske på en nationell webbplats som upprättats för ändamålet. Någon särskild sådan webbplats har inte upprättats, utan annonsering sker i stället på Myndigheten för digital förvaltnings webbplats. Kretsen av leverantörer som har intresse av att ansöka om att ingå i auktorisationssystem är begränsad. Samtliga leverantörer bedöms ha kännedom om de särskilda anskaffningsformer som gäller för de specifika digitala tjänsterna i fråga. Det finns därmed inte längre skäl att kräva att en särskild webbplats upprättas för ändamålet, utan informationen kan i stället anges på den webbplats som den tillhandahållande myndigheten bestämmer.

Informationen bör, liksom hittills, publiceras löpande och uppdateras vid behov, t.ex. om villkoren för ett auktorisationssystem ändras. I linje med detta får en leverantör när som helst ansöka om anslutning till ett inrättat auktorisationssystem. Detta innebär att även den tillhandahållande myndighetens hantering av ansökningar ska ske löpande. Någon särskild bestämmelse om att myndigheten ska behandla ansökningar löpande är dock inte nödvändig. Övriga bestämmelser om ansökan bör överföras till den nya lagen med endast redaktionella ändringar.

10 Rättelse

Regeringens förslag: En leverantör som anser att den tillhandahållande myndigheten har brutit mot lagen ska få ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. En sådan ansökan ska vara skriftlig. I ansökan ska den som begär rättelse ange på vilket sätt han eller hon vill att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

Endast den leverantör vars ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem har avslagits ska få ansöka om rättelse av ett sådant beslut. En sådan ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från det den som begär rättelse fick del av beslutet genom den tillhandahållande myndigheten.

Bestämmelserna om rättelse ska inte gälla i fråga om påståenden om brister i skyldigheten att tillgängliggöra information om de leverantörer som ingår i auktorisationssystemen.

Ett beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska innehålla information om hur leverantören kan ansöka om rättelse. Av informationen ska det framgå vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in.

Promemorians förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens. I promemorian föreslås emellertid att tidsfristen för rättelse räknas från underrättelsen om hur man ansöker om rättelse och det anges inte uttryckligen att den som begär rättelse ska ange på vilket sätt han eller hon vill att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Prop. 2023/24:6

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna om rättsmedel i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering tar sin utgångspunkt i det som gäller vid upphandlingsförfaranden. En leverantör som gör gällande att en upphandlande myndighet har brutit mot en bestämmelse i lagen får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol (16 §). Detta gäller dock inte vid brister i den information om leverantörer som den tillhandahållande myndigheten ska lämna till enskilda (20 §). Trots att beslut om godkännande enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering är ett förvaltningsbeslut, sker alltså överprövning av sådana beslut inte enligt bestämmelserna om överklagande i förvaltningslagen (2017:900). I stället sker överprövning genom att en sökande som inte har blivit godkänd kan ansöka om rättelse av beslut och på det sättet få till stånd en prövning av beslutet i allmän förvaltningsdomstol (16 § andra stycket lagen om valfrihet i fråga om tjänster för elektronisk identifiering). En sådan rättelse motsvarar alltså inte den typ av rättelse som regleras i 36 § förvaltningslagen. Den påverkar inte heller möjligheten till ändring av beslut med stöd av 37 och 38 §§ förvaltningslagen.

Även med beaktande av skillnaderna i förhållande till upphandlingsförfarandet, bl.a. att samtliga sökande som uppfyller de uppställda kraven för att ingå i ett system ska godkännas och att den leverantör vars ansökan har avslagits kan ansöka på nytt eftersom tillträde till systemen kan ske kontinuerligt, finns det anledning att överväga om de möjligheter att ansöka om rättelse som finns i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bör föras över till den nya lagen. De grundläggande kraven på att den tillhandahållande myndigheten ska behandla leverantörerna på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt gör sig särskilt gällande i detta sammanhang. Det gäller även myndighetens skyldighet att följa principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. Det är av central betydelse för auktorisationssystemens legitimitet att det går att ansöka om rättelse, exempelvis i fråga om de krav och villkor som ställs upp, och därigenom få till stånd en domstolsprövning av om nämnda grundläggande krav är uppfyllda.

Om en leverantörs ansökan om godkännande för anslutning till ett auktorisationssystem har avslagits, måste leverantören ha rätt till överprövning av beslutet. Samma typ av överväganden som behöver göras efter en ansökan om rättelse kan komma upp även vid överprövning av den tillhandahållande myndighetens beslut om avslag på en leverantörs ansökan om godkännande för anslutning till ett auktorisationssystem. Vid prövning av ett sådant beslut kan alltså en domstol t.ex. behöva ta ställning till om de grundläggande kraven på hur krav och villkor i ett auktorisationssystem ska vara utformade är uppfyllda. Även när det gäller beslut om att avslå en leverantörs ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem bör därför överprövning ske efter ansökan om rättelse. Rättelseinstitutet ger således en vidare ram för möjligheten att få sin rätt prövad i domstol då det inte är begränsat till beslutets utgång, så som är fallet vid ett överklagande enligt förvaltningslagen, utan kan avse en prövning av den tillhandahållande myndighetens tillämpning i ett vidare perspektiv. Att det härutöver skulle vara möjligt att dessutom få en prövning av besluten enligt bestämmelserna i förvaltningslagen framstår

inte som motiverat då rättelseinstitutet alltså ger en möjlighet till överprövning även av själva beslutet som sådant.

Det finns därför övervägande skäl för att till den nya lagen föra över bestämmelserna om rättelse.

I förvaltningslagen finns bestämmelser om underrättelse om hur ett överklagande ska gå till, där bl.a. information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid ska anges. I förvaltningslagen finns dock ingen skyldighet att lämna information i fråga om rättelse i den mening som avses i den nya lagen. Det är därför lämpligt att ett beslut enligt den nya lagen att avslå en ansökan från en leverantör om anslutning till ett auktorisationssystem innehåller information om hur leverantören kan ansöka om rättelse. Av informationen bör framgå vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in. I likhet med vad som gäller enligt förvaltningslagen bör tidsfristen för när en ansökan ska ha lämnats in börja löpa från det att den som begär rättelse fick del av beslutet genom den tillhandahållande myndigheten.

11 Bemyndiganden och andra föreskrifter

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska vara uppfyllda för att en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom auktorisationssystemen.

Utredningens förslag i slutbetänkandet överensstämmer inte med regeringens. Utredningen föreslår inget bemyndigande att meddela föreskrifter.

Utredningen föreslår att utfärdare av elektroniska identitetshandlingar ska fakturera Kammarkollegiet för det antal identitetsintyg som statliga myndigheter, kommuner och regioner har begärt inom ramen för valfrihetssystem och att Kammarkollegiet tilldelas anslagsmedel för den ersättning som ska betalas till leverantörer. I fråga om digital post föreslås att den ersättning som erbjuds brevlådeoperatörerna ska bestämmas av regeringen, uppgå till samma belopp för alla berörda brevlådeoperatörer, vara rörlig och utgå från volymerna elektronisk myndighetspost. Brevlådeoperatörerna föreslås fakturera respektive avsändare.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget om ersättningsmodell för elektronisk identifiering eller har ingen invändning mot det. Några remissinstanser har synpunkter på utredningens förslag avseende utformning av en ersättningsmodell för digital post.

Promemorians förslag om avgifter överensstämmer med regeringens. I promemorian föreslås inget bemyndigande att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har någon invändning mot förslaget i sak. De remissinstanser som kommenterar förslaget har huvudsakligen synpunkter på hur en eventuell avgiftsmodell bör utformas. *Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Landsting* och *Arbetsförmedlingen* påpekar att ett införande av avgifter riskerar att medföra ökade kostnader för den offentliga förvaltningen. Liknande synpunkter lämnas av *Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Jönköpings kommun, Förvaltningsrätten i Göteborg, Nacka kommun, Pensionsmyndigheten* och *Domstolsverket*. Skatteverket är positivt till att avgiftsmodellen utreds närmare.

Skälen för regeringens förslag

Krav för anslutning till auktorisationssystem

Den tillhandahållande myndigheten ska bl.a. ange generellt utformade krav för anslutning till auktorisationssystem som riktar sig till en större krets. Kraven kommer att ligga till grund för myndighetens beslut om huruvida en leverantörs ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas (se avsnitt 9). Det bör därför införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om detta.

Avgifter för användningen av tjänster inom auktorisationssystem

Den tillhandahållande myndigheten ska tillhandahålla auktorisationssystem (se avsnitt 6) och betala ut en ersättning till de leverantörer som tillhandahåller tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Frågan om nivån på en sådan ersättning och modellen för beräkning av den kräver en noggrann analys.

En förutsättning för att ersättning ska kunna betalas ut är självfallet att ersättningen är finansierad. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för att använda av tjänster inom auktorisationssystemen. Möjligheten till avgiftsuttag bedöms inledningsvis, som bl.a. *Försäkringskassan* anför, kunna leda till högre kostnader för de offentliga aktörerna, men väntas sammantaget leda till besparingar inom den offentliga sektorn (se vidare resonemang i avsnitt 18).

12 Domstolens sammansättning

Regeringens förslag: En förvaltningsrätt ska vara domför med en lagfaren domare vid avgörande i sak av mål enligt lagen om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare vid avgörande i sak av mål enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Motsvarande gäller mål enligt lagen om valfrihetssystem och lagen om offentlig upphandling. I förarbetena till lagen om valfrihetssystem framhölls vikten av att mål enligt lagen, i likhet med mål om offentlig upphandling, behandlas snabbt. Dessutom uttalades att mål enligt lagen om valfrihetssystem normalt inte torde vara av fullt så kvalificerad art som mål enligt lagen om offentlig upphandling (prop. 2008/09:29 s. 112).

Vid införandet av lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering bedömdes det att prövningen av mål om rättelse i förvaltningsrätten skulle ha stora likheter med de prövningar som görs enligt lagen om valfrihetssystem. De skäl som ansetts motivera särskilda domförhetsregler för mål enligt lagen om offentlig upphandling och lagen om valfrihetssystem ansågs göra sig gällande även vid prövning av mål enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Samma domförhetsregler infördes därför för sådana mål (prop. 2012/13:123 s. 53).

Prövningen i mål enligt lagen om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post bedöms i huvudsak motsvara prövningen i mål enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Förvaltningsrätten bör därför vara domför med enbart en lagfaren domare även vid avgörande av mål enligt den nya lagen.

13 Sekretess

Regeringens bedömning: Det behövs inte något undantag från anbudssekretessen för ansökningsförfaranden enligt den nya lagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har några synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens förslag: I 19 kap. 3 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, regleras den s.k. anbudssekretessen vid offentlig upphandling. Från det att ett anbud i ett ärende om upphandling kommer in till dess att den upphandlande myndigheten har offentliggjort alla anbud eller erbjudanden, fattat ett tilldelningsbeslut eller dessförinnan slutfört ärendet gäller absolut sekretess för uppgifter som rör anbudet. Uppgifter om anbudet får alltså inte lämnas ut till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet. En potentiell anbudsgivare ska inte få kännedom om sina konkurrenter eller innehållet i konkurrenternas anbud förrän handläggningen är klar. Syftet med bestämmelsen är att förhindra kartellbildningar, prissamverkan och andra konkurrensnedvridande situationer.

I valfrihetssystem finns det ingen konkurrenssituation mellan sökande vid godkännandebeslutet. Vid införandet av lagen om valfrihetssystem i

fråga om tjänster för elektronisk identifiering bedömdes det därför att ansökningsförfaranden enligt lagen inte skulle omfattas av anbudssekretessen (prop. 2012/13:123 s. 60 och 61). En bestämmelse om att anbudssekretessen vid offentlig upphandling inte ska gälla vid ansökningsförfaranden enligt lagen fördes därför in i 19 kap. 3 a § OSL.

I linje med bedömningen i avsnittet 5.3 att auktorisationssystem inte utgör någon form av offentlig upphandling saknas det anledning att särskilt undanta ansökningsförfaranden enligt lagen om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post från anbudssekretessen.

14 Extern delegation av kommunal beslutanderätt

Regeringens förslag: Möjligheten för en nämnd i en kommun eller region att ge den tillhandahållande myndigheten i uppdrag att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska tas bort.

Regeringens bedömning: Det finns inte något behov av bestämmelser om att en kommun eller en region ska få ge den tillhandahållande myndigheten i uppdrag att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den nya lagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna som kommenterar bedömningen har några synpunkter på den i sak.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt 6 kap. 4 a § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter får en nämnd i en kommun, i en region eller i ett kommunalförbund, efter överenskommelse med den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering, uppdras åt myndigheten att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den sistnämnda lagen. Regeringen föreslår nu att den lagen upphävs (se avsnitt 7.1). Även bestämmelsen om extern delegation av sådan beslutsrätt bör därför upphävas.

I avsnitt 6 föreslås att den ombudsmodell som har tillämpats enligt lagen om valfrihetssystem för tjänster om elektronisk identifiering ersätts av en ordning där den tillhandahållande myndigheten tillhandahåller auktorisationssystem. Myndigheten för digital förvaltning kommer i egenskap av tillhandahållande myndighet att fatta nödvändiga beslut inom auktorisationssystemen. Det kommer därför inte att finnas behov för en nämnd i en kommun eller region att uppdras åt den tillhandahållande myndigheten att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den nya lagen.

15 Begränsningar för delegation till en automatiserad beslutsfunktion

Regeringens förslag: Kommuner och regioner ska inte kunna delegera beslutanderätten i ärenden om auktorisationssystem till en automatiserad beslutsfunktion.

Promemorians förslag: I promemorian lämnas inget förslag i frågan.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans kommenterar frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725) får beslutanderätten inte delegeras till en automatiserad beslutsfunktion bl.a. när det gäller ärenden om valfrihetssystem. Skälet till det är främst de unionsrättsliga krav som gäller vid automatiserat beslutsfattande (prop. 2021/22:125 s. 37 och 38). Samma skäl torde göra sig gällande beträffande ärenden om auktorisationssystem.

Regeringen bedömer att det i dagsläget, på motsvarande sätt som för beslut i processer enligt lagen om valfrihetssystem, inte torde vara möjligt att automatisera beslut i processerna enligt den nya lagen om auktorisationssystem i någon större utsträckning. För att skapa en enhetlig och lättillämpad reglering i förhållande till lagen om valfrihetssystem bör dock även beslut i ärenden om auktorisationssystem enligt den nya lagen undantas från möjligheten till automatiserat beslutsfattande. Beslutanderätten i ärenden om auktorisationssystem enligt den nya lagen bör därför inte kunna delegeras till en automatiserad beslutsfunktion.

16 Förenlighet med EU-rätten

Regeringens bedömning: Förslagen i denna proposition är förenliga med EU-rätten.

Promemorians förslag: I promemorian görs ingen bedömning i frågan.

Remissinstanserna: *Kommerskollegium* bedömer att förslaget om en ny lag omfattas av anmälningsplikt enligt anmälnings- respektive tjänstedirektivet.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt 20 § 6 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser. Sådan anmälningskyldighet kan avse anmälan av tekniska föreskrifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (anmälningsdirektivet) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet).

Kommerskollegium anmälde på uppdrag av Regeringskansliet förslag till lag och förordning om auktorisationssystem till Europeiska kommissionen den 5 april 2023 och meddelade den 10 augusti 2023 att inga reaktioner har inkommit under kommentarstiden och att förslagen därför kan antas (Fi2023/00586).

17 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska samtidigt upphöra att gälla. Den upphävda lagen ska dock fortsätta att gälla för ett ärende om godkännande av en sökande som har inletts före ikraftträdandet. Bestämmelserna om rättelse och skadestånd i den lagen ska också fortsätta att gälla om en upphandlande myndighet har brutit mot lagen före ikraftträdandet.

Även bestämmelserna i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar, lagen om vissa kommunala befogenheter och offentlighets- och sekretesslagen ska fortsätta att vara tillämpliga i sin tidigare lydelse för mål och ärenden enligt den upphävda lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorian innehåller inte något förslag till övergångsbestämmelser när det gäller lagen om allmänna förvaltningsdomstolar, lagen om vissa kommunala befogenheter eller offentlighets- och sekretesslagen.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör övervägas att i förtydligande syfte införa övergångsbestämmelser när det gäller de hittillsvarande bestämmelserna om domförhet och sekretess.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att den nya lagen om auktorisationssystem börjar gälla så snart som möjligt. Samtliga lagändringar bör därför träda i kraft den 1 januari 2024. Samtidigt bör lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering upphöra att gälla. Då upphör även inrättade valfrihetssystem att gälla. De kontrakt om valfrihetssystem som ingåtts inom ramen för lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering fortsätter dock att gälla enligt de villkor som avtalats även efter det att lagen har upphört att gälla.

Den som har ansökt om att ingå ett kontrakt om utförande av tjänster inom ett valfrihetssystem före ikraftträdandet bör få sin ansökan prövad enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Därmed får leverantören möjlighet att teckna kontrakt enligt villkoren för då gällande valfrihetssystem och erbjuda sina tjänster till enskilda på samma sätt som leverantörer som har gällande kontrakt vid ikraftträdandet. Den upphävda lagen bör alltså fortsätta att gälla för ärenden om godkännande av sökande som har inletts före ikraftträdandet.

Vidare bör bestämmelserna i den upphävda lagen kunna tillämpas i mål om rättelse eller skadestånd som har inletts före ikraftträdandet. För att undvika rättsförlust för en leverantör som inte har hunnit inleda ett ärende om rättelse eller ett mål om skadestånd med anledning av en upphandlande myndighets agerande före ikraftträdandet, bör bestämmelserna om rättelse och skadestånd i den upphävda lagen fortsätta att gälla om en upphandlande myndighet påstås ha brutit mot den lagen före ikraftträdandet av den nya lagen.

Som *Kammarrätten i Stockholm* påpekar finns det också skäl att klargöra att de hittillsvarande bestämmelserna om domförhet i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar och om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen fortfarande ska gälla för mål och ärenden enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Vidare bör hittillsvarande bestämmelser i lagen om vissa kommunala befogenheter gälla för ett ärende som har inletts enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

18 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen kan förväntas innebära att konkurrensen på marknaden för tjänster för elektronisk identifiering och för digital post kan öka. Enskilda kan få ökad tillgänglighet till säkra digitala brevlådor.

Förslagen påverkar i första hand den tillhandahållande myndigheten, de offentliga aktörer som använder tjänsterna inom auktorisations-system samt leverantörer av brevlådetjänster och tjänster för elektronisk identifiering. Enskilda påverkas mycket lite i sin roll som mottagare av meddelanden från den offentliga sektorn och användare av elektronisk identifiering.

De ekonomiska konsekvenserna av förslagen kan när det gäller statliga myndigheter hanteras inom befintliga ramar. De ekonomiska konsekvenserna för den tillhandahållande myndigheten kan hanteras genom den möjlighet till avgiftsuttag som ges genom förslaget.

Förslagen får inte någon påverkan på brottsligheten eller på jämställdheten mellan kvinnor och män. Eftersom det är frivilligt för kommuner och regioner att ansluta sig till auktorisationssystem bedöms förslagen inte ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen. Förslagen medför inte några samhällsekonomiska, sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna instämmer i bedömningen eller har ingen invändning mot den. *Sveriges Kommuner och Landsting* bedömer att kommuner och regioner kommer att ansluta sig till systemet i mycket liten utsträckning. *Försäkringskassan* anser att det vore önskvärt med en konsekvensanalys avseende Sveriges sårbarheter i kris och krig, eftersom myndigheten är mycket beroende av tjänsterna för sin

verksamhet. *Pensionsmyndigheten* och *Trafikverket* tar upp frågan om krav på säkerhet och uppföljning av säkerhetskrav. Prop. 2023/24:6

Regelrådet anser att konsekvensutredningen har vissa brister främst det gäller uppgifter om berörda företag och påverkan på företagens kostnader och verksamhet.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för den tillhandahållande myndigheten

Förslaget att det ska vara den tillhandahållande myndigheten som inrättar auktorisationssystem, i stället för att varje upphandlande myndighet inrättar valfrihetssystem, innebär att den tillhandahållande myndigheten får viss ökad administration. Det beror främst på att ersättning till godkända leverantörer, till skillnad från vad som nu gäller, kommer att administreras av den tillhandahållande myndigheten. Vidare kommer den tillhandahållande myndigheten att behöva administrera avgiftsuttag från de offentliga aktörer som använder tjänster inom de inrättade auktorisationssystemen. I likhet med flertalet remissinstanser, bl.a. *Pensionsmyndigheten*, bedömer regeringen att det är av stor vikt att den tillhandahållande myndigheten särskilt ser till att ställa höga krav på säkerhet och genom en aktiv och kontinuerlig uppföljning ser till att kraven uppfylls.

Inledningsvis krävs betydande insatser för att öka kunskapen hos offentliga aktörer och tjänsteleverantörerna om auktorisationssystemens funktion och fördelar. Till dess att de avtal som har tecknats inom valfrihetssystemen har löpt ut kommer myndigheten även att behöva administrera valfrihetssystem och auktorisationssystem parallellt. Den ökade administrationen kan medföra ett behov av viss resursförstärkning.

De ökade kostnaderna bedöms kunna hanteras genom de avgifter som regeringen avser att ge myndigheten möjlighet att ta ut från de offentliga aktörer som använder tjänsterna.

Konsekvenser av förslaget om avgiftsskyldighet för offentliga aktörer

Regeringen föreslår i avsnitt 11 ett bemyndigande för att möjliggöra föreskrifter om en skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom auktorisationssystemen. *Centrala studiestödsnämnden* anser att den tillhandahållande myndigheten bör ges tydligare vägledning i fråga om hur ersättningens storlek bör bestämmas. Med anledning av detta vill regeringen anföra att avgifterna bör täcka kostnaden för ersättningen till leverantörerna och den tillhandahållande myndighetens administration. Den avgift som får tas ut utgör därmed ett tak för vad som betalas ut i ersättning till leverantörerna. Med detta som utgångspunkt får ersättningens storlek avgöras av den tillhandahållande myndigheten vid inrättandet av auktorisationssystem.

Utgångspunkten i samband med bedömningarna av avgiftsnivå respektive omfattningen av ersättningen bör emellertid vara att hänsyn bör tas till t.ex. de offentliga aktörernas ekonomiska incitament för användning av tjänsterna inom systemet och värdet av att främja fri konkurrens.

Konsekvenser för statliga myndigheter som ska använda tjänster för elektronisk identifiering inom auktorisationssystem

Hittills har det varit upp till varje upphandlande myndighet att själv avgöra om det finns behov av att inrätta valfrihetssystem. Det finns därför inte något enhetligt sätt för offentliga myndigheter att anskaffa en funktion för elektronisk identifiering. Det leder till att individer kan mötas av olika alternativ för att identifiera sig elektroniskt hos olika offentliga myndigheter beroende på hur myndigheten har anskaffat funktionen. Ett gemensamt sätt att anskaffa sådana tjänster för elektronisk identifiering skulle bidra till att effektivisera processer och arbetssätt inom den offentliga sektorn. Regeringen avser därför att i förordning reglera att statliga myndigheter under regeringen som huvudregel ska använda de tjänster för elektronisk identifiering som tillhandahålls av leverantörer i auktorisationssystem om de kräver elektronisk identifiering av enskilda för åtkomst till myndighetens digitala tjänster.

Det kan emellertid uppkomma kostnader för myndigheter som i dag har befintliga system och tjänster för att anpassa dessa till de nya auktorisationssystemen. För att undvika eller minimera sådana kostnader behöver det finnas en flexibilitet för anslutningen i situationer där det t.ex. finns avtalsrättsliga förpliktelser gentemot tredje part som förhindrar en övergång till auktorisationssystem och ett upphörande i förtid skulle leda till stora konsekvenser för myndigheten i fråga. Andra situationer där flexibilitet behövs skulle kunna vara om myndighetens möjlighet att ansluta sig till ett auktorisationssystem kräver omfattande teknikutveckling eller blir kostsam på ett sätt som myndigheten inte kunnat förvänta sig eller om bristande funktion i fråga om teknik eller behov av att säkerställa finansiering fördröjer myndighetens möjlighet att ansluta sig. Flexibilitet kan också behövas vid inträffade säkerhetsincidenter som inte hinner åtgärdas i tid till anslutningen, eller andra identifierade tillfälliga brister i it-system eller andra tekniska lösningar som kräver åtgärd innan anslutning kan ske. Att en enskild myndighet inte är nöjd med de tjänster som erbjuds inom inrättade auktorisationssystem eller att myndigheten kan ha identifierat billigare tjänster utanför ramen för auktorisationssystemen bör inte utgöra en grund för en myndighet att inte ansluta sig.

För att säkerställa nödvändig flexibilitet avser regeringen att ge en myndighet bemyndigande att utfärda föreskrifter om anslutning till auktorisationssystem samt i enskilda fall besluta om tidsbegränsade undantag från skyldigheten att använda auktorisationssystem för elektronisk identifiering.

Konsekvenser av att digital post tillhandahålls genom auktorisationssystem

I dag är ca 6 miljoner privatpersoner och 215 000 företag anslutna som mottagare i infrastrukturen Mina meddelanden. I juli 2023 var 255 statliga myndigheter, kommuner och regioner anslutna till Mina meddelanden. Lagförslaget möjliggör för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att ta ut en avgift för användningen av tjänster inom auktorisationssystemen från de offentliga aktörerna. I förlängningen möjliggör det för leverantörer av digital post att få ersättning för sina tjänster.

Möjligheten till avgiftsuttag bedöms inledningsvis kunna leda till högre kostnader för de offentliga aktörerna. Kostnaderna ska finansieras inom befintliga ramar.

Myndigheter, kommuner och regioner som ännu inte har använt sig av möjligheten att skicka digital post genom infrastrukturen Mina meddelanden samt övriga offentliga aktörer måste vid en övergång till digital post beakta kostnaden för de eventuella avgifterna. Eftersom det är frivilligt att använda tjänster för digital post inom auktorisationssystem, innebär emellertid förslaget i denna del, efter en sådan övergång, på lite längre sikt inte några direkta ekonomiska konsekvenser för statliga myndigheter, kommuner och regioner eller andra offentliga aktörer. Användningen av digital post bedöms i stället möjliggöra betydande besparingar för sådana aktörer jämfört med kostnaderna för att skicka försändelser i pappersform. I förhållande till en situation då upphandling görs av enskilda leverantörer med stöd av lagen om offentlig upphandling, undviks vidare effektivitetsförluster genom det föreslagna systemet. Inrättandet av auktorisationssystem väntas därmed sammantaget leda till besparingar inom den här sektorn.

Eftersom det är frivilligt för myndigheter, kommuner och regioner att använda sig av digital post, oberoende av införandet av ett auktorisationssystem, bedöms förslagen inte få någon direkt påverkan på volymerna av fysiska försändelser.

Som nämns ovan är det frivilligt för kommuner och regioner att ansluta sig till auktorisationssystem. Förslagen bedöms därför inte ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen.

Det finns för närvarande ett fåtal leverantörer av brevlådetjänster för digital post inom den infrastruktur som Myndigheten för digital förvaltning tillhandahåller. De brevlådetjänster som leverantörerna tillhandahåller är Billo, Fortnox företagsbrevlåda, Kivra, Kivra Företagsbrevlåda, och Min myndighetspost. I ett auktorisationssystem kan alla leverantörer som är intresserade av att tillhandahålla tjänster och som uppfyller uppställda krav godkännas för deltagande. Anslutning kan ske löpande, vilket innebär att även nya aktörer har möjlighet att när som helst ansluta sig. Därigenom undviks inläsningseffekter samtidigt som konkurrensen och utvecklingen av nya lösningar främjas. Dessutom bör det underlätta för mindre leverantörer att komma in och konkurrera på marknaden.

Genom att förslaget möjliggör införandet av en ersättningsmodell till förmån för de privata brevlådeleverantörerna, kan förutsättningarna för att utveckla nya tjänster för digitala brevlådor förbättras. Detta kan också utgöra skäl för leverantörerna att i högre grad marknadsföra sina tjänster. Anslutningen kan medföra vissa administrativa kostnader för leverantörerna men dessa torde inte skilja sig väsentligt från de administrativa kostnader som i dag kan uppkomma för dem vid anslutning till dagens system. Eftersom storleken av ersättningen till leverantörerna är avhängig det avgiftsuttag som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kommer att besluta om saknas vidare förutsättningar att göra en fullständig ekonomisk analys för företagens vidkommande i nuläget. Regeringen avser därför, även med beaktande av *Regebrådets* yttrande, inte utveckla analysen av konsekvenserna för företagen i förhållande till den som framgår av promemorian i detta lagstiftningsarbete. Ökade incitament för brevlådeoperatörer att ansöka om godkännande inom

auktorisationsystem bedöms i förlängningen kunna leda till att fler privatpersoner och företag informeras om möjligheten att ta emot post från offentliga aktörer i en säker digital brevlåda. Regeringen bedömer att detta på sikt leder till besparingar för myndigheter, kommuner och regioner.

Inrättandet av auktorisationsystem innebär att det även fortsättningsvis finns möjlighet att utveckla tjänster för digital post som når ut till en så stor del av befolkningen som möjligt. Förslaget bedöms därför leda till bättre förutsättningar för att utveckla nya tjänster för digitala brevlådor. Det bedöms även leda till ett ökat incitament för dessa aktörer att ansluta fler mottagare. Om en större andel av de meddelanden som skickas till privatpersoner och företag kan skickas digitalt, kan detta i förlängningen leda till högre nytta för den offentliga förvaltningen och för företag.

Övriga konsekvenser av inrättande av auktorisationsystem

I och med att offentliga aktörer får använda tjänsterna inom auktorisationsystemen utvidgas kretsen av användare i förhållande till vad som gäller enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Samtidigt bedöms förslaget leda till bättre förutsättningar för privata utförare av offentligt finansierade uppgifter att utföra dessa på lika villkor.

Den nya lagen innehåller bestämmelser om rättelse och skadestånd. Särskilt med hänsyn till att antalet leverantörer är begränsat och till att lagen medger löpande anslutning av leverantörer väntas sådana bestämmelser få så begränsad tillämpning att någon ytterligare måltillströmning av betydelse för domstolarna inte är att vänta.

Förslagen får inte någon påverkan på brottsligheten eller på jämställdheten mellan kvinnor och män. De medför inte heller några övriga samhällsekonomiska, sociala eller miljömässiga konsekvenser och bedöms inte gå utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

19.1 Förslaget till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda och för digital post.

Paragrafen beskriver lagens innehåll. Den motsvarar delvis hittillsvarande 1 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1 och 7.2.

Vad som avses med auktorisationssystem, elektronisk identifiering och digital post anges i 2 och 3 §§. Anskaffning genom auktorisationssystem är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Om en tjänst inte anskaffas genom det förfarande som anges i lagen, kan i stället lagen om offentlig upphandling vara tillämplig.

Ord och uttryck i lagen

2 § Med ett *auktoriseringssystem* avses i denna lag ett system där

1. den myndighet som tillhandahåller systemet godkänner att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda eller för digital post får ingå ett avtal inom systemet och ingår avtal med var och en av de godkända leverantörerna om utförande av sådana tjänster,

2. en enskild har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för den enskildes räkning, och

3. en offentlig aktör kan använda tjänsterna i sin verksamhet enligt avtal med den tillhandahållande myndigheten.

I paragrafen, som har utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, anges vad som avses med ett auktorisationssystem. Den motsvarar delvis hittillsvarande 2 § första stycket lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Om tre förutsättningar är uppfyllda är det fråga om ett auktorisationssystem.

Enligt *första punkten* ska den myndighet som tillhandahåller auktorisationssystem godkänna att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda och för digital post får ingå ett avtal inom systemet. Myndigheten ska således fatta ett beslut om anslutning till systemet. Därefter ska myndigheten ingå avtal om sådana tjänster med var och en av de godkända leverantörerna.

Liksom enligt den tidigare lagen kan det uppstå behov av att inrätta parallella eller delvis överlappande system. Exempelvis kan det inrättas auktorisationssystem som tar sikte på olika tillitsnivåer (ju högre tillitsnivå, desto säkrare är identifieringen i fråga om tekniken) eller på olika tekniska lösningar som inte lämpar sig för att hanteras samlat inom ett och samma auktorisationssystem.

Den tillhandahållande myndighetens godkännande och ingående avtal med leverantörerna regleras i 11–15 §§.

Enligt *andra punkten* ska enskilda ha rätt att välja bland de leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering och för digital post som tecknat avtal inom de olika auktorisationssystemen. Enskilda kan alltså välja bland leverantörer av elektronisk identifiering som de kan använda för att identifiera sig i offentliga aktörers digitala tjänster. De kan också välja leverantör av elektronisk brevlåda för mottagande av säker digital post.

Enligt *tredje punkten* ska offentliga aktörer kunna använda tjänsterna i sin verksamhet enligt avtal med den tillhandahållande myndigheten. Det innebär att offentliga aktörer kan använda sig av elektronisk identifiering av enskilda för bl.a. identifiering i digitala tjänster. I fråga om digital post innebär punkten att den offentliga aktören kan skicka säker digital post till enskilda. Vad som avses med en offentlig aktör framgår av 4 §.

3 § Med *elektronisk identifiering* avses i denna lag detsamma som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

Med *digital post* avses i denna lag elektroniska försändelser som skickas från en offentlig aktör till en enskild genom den myndighetsgemensamma infrastrukturen för säkra elektroniska försändelser.

Paragrafen, som utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, innehåller definitioner av elektronisk identifiering och digital post. Den saknar motsvarighet i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1 och 7.2.

I *första stycket* definieras elektronisk identifiering. Av artikel 3.1 i förordning (EU) nr 910/2014 framgår att med elektronisk identifiering avses en process inom vilken personidentifieringsuppgifter i elektronisk form, som unikt avser en fysisk eller juridisk person eller en fysisk person som företräder en juridisk person, används. Hänvisningen till EU-förordningen avser den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning).

Lagen gäller tjänster för identifiering av enskilda i offentliga aktörers digitala tjänster, t.ex. för inloggning i en digital tjänst. Med digitala tjänster avses sådana tjänster som en aktör tillhandahåller på elektronisk väg, t.ex. självbetjäningstjänster via internet, och som gör det möjligt för användare att hantera sina ärenden hos aktören på elektronisk väg (jfr prop. 2012/13:123 s. 65 och 66).

Digital post utgörs enligt *andra stycket* av elektroniska försändelser som offentliga aktörer skickar till enskilda genom den myndighetsgemensamma infrastrukturen. För att det ska vara fråga om digital post enligt denna lag måste alltså den avsändande offentliga aktören, den enskilde och brevlådeoperatören vara anslutna till denna infrastruktur. Denna regleras i förordningen (2018:357) om myndighetsgemensam infrastruktur för säkra elektroniska försändelser. Det innebär att försändelsen måste skickas genom den infrastruktur för säkra försändelser som Myndigheten för digital förvaltning tillhandahåller. Det är alltså inte fråga om ”vanlig” e-posthantering, där e-postmeddelanden skickas från en e-postadress till en annan.

4 § Med en *offentlig aktör* avses i denna lag

1. en statlig eller kommunal myndighet,
2. en beslutande församling i en kommun eller region,

3. en sammanslutning som inrättats särskilt för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som består av

- a) en eller flera myndigheter eller församlingar som anges i 1 och 2, eller
- b) ett eller flera organ enligt andra stycket,

4. en privat aktör som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

a) aktören bedriver i egenskap av enskild huvudman inom skolväsendet eller huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800),

b) utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125),

c) bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

d) utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, eller

5. en enskild utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som till största delen har statsbidrag som finansiering av högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller av utbildning på forskarnivå.

Med en offentlig aktör avses i denna lag även en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

a) som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4,

b) vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4, eller

c) i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4.

I paragrafen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, anges vad som avses med en offentlig aktör.

En sådan offentlig aktör som definieras i *andra stycket* brukar benämnas ett offentligt styrt organ. Den saknar motsvarighet i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafen motsvarar i sak 4 och 5 §§ lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service, se prop. 2017/18:299 s. 30,31, 86 och 87.

Tillhandahållande av auktorisationssystem

5 § Den tillhandahållande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Myndigheten ska när den tillämpar denna lag följa principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

I paragrafen anges vissa grundläggande krav och principer som gäller vid tillämpning av lagen. Paragrafen motsvarar hittillsvarande 3 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Kraven på likabehandling och icke-diskriminering i *första meningen* innebär att alla ansökningar om att ingå i ett auktorisationssystem ska

behandlas lika i alla skeden av förfarandet. Faktorer som nationalitet eller etableringsort ska i sig sakna betydelse. De krav som ställs får inte heller gynna någon som kommer från en viss ort eller representerar ett visst område. Att alla leverantörer ska behandlas lika innebär även att alla leverantörer måste uppfylla de krav för anslutning till systemet som den tillhandahållande myndigheten ställer upp i fråga om t.ex. säkerhet.

Att alla leverantörer ska behandlas lika medför också att om det sker ändringar av krav eller villkor som gäller för anslutning till ett auktorisationssystem, måste villkoren i avtal med redan godkända leverantörer ändras på motsvarande sätt. Avtalen måste alltså innehålla villkor som möjliggör sådana ändringar.

I *andra meningen* anges att vissa EU-rättsliga principer ska gälla.

Principen om öppenhet innebär bl.a. att uppgifter om ett auktorisationssystem och de krav och villkor som gäller för systemet ska vara offentliga. Alla som är intresserade ska ges möjlighet att lämna in en ansökan om att få ingå i systemet och de som har ansökt ska informeras om resultatet av myndighetens prövning av ansökan. Vidare ska alla handlingar i princip vara offentliga.

Principen om ömsesidigt erkännande medför bl.a. att i den mån det ställs upp krav på leverantörer att t.ex. visa upp intyg, bevis eller liknande, eller att i något avseende vara certifierade, ackrediterade eller liknande, måste det godtas att dessa krav uppfylls genom dokument eller beslut utfärdade av myndigheter i övriga medlemsstater inom EU.

Proportionalitetsprincipen förutsätter att alla krav som ställs upp ska vara rimliga i förhållande till det mål som eftersträvas. Om t.ex. parallella eller delvis överlappande system med olika tillitsnivåer inrättas (jfr författningskommentaren till 2 §), måste de krav och villkor som ställs vara proportionerliga i förhållande till den tillitsnivå som ska säkerställas.

Om den tillhandahållande myndigheten inte följer de principer som följer av bestämmelsen kan detta utgöra grund för rättelse eller skadestånd, se 16–19 §§.

6 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats i fråga om varje auktorisationssystem som den inrättar samlat ange

1. vilka krav och villkor som ska gälla inom systemet,
2. de andra krav som en leverantör ska uppfylla för anslutning till systemet,
3. på vilket sätt en ansökan om anslutning till systemet ska lämnas in, och
4. inom vilken tid den tillhandahållande myndigheten kommer att meddela beslut i fråga om godkännande.

Informationen ska uppdateras vid behov.

Paragrafen behandlar den tillhandahållande myndighetens skyldighet att publicera information om förutsättningarna som gäller för anslutning till och inom auktorisationssystem på en webbplats. Den motsvarar delvis hittillsvarande 4, 6 och 7 §§ lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 9.

I *första stycket* anges vilka uppgifter om auktorisationssystem som den tillhandahållande myndigheten måste publicera på en webbplats. Att informationen ska anges samlat innebär att samtliga uppgifter som avses i punkt 1–4 måste finnas på ett och samma ställe på webbplatsen. Detta hindrar inte att informationen även anges i andra medier eller på flera webbplatser.

När informationen är publicerad, och det alltså är möjligt för leverantörer att ansöka om anslutning till auktorisationssystemet, är systemet inrättat.

Enligt *första punkten* ska de krav och villkor som ska gälla inom ett auktorisationssystem anges. Punkten motsvarar delvis hittillsvarande 4 § andra stycket och 6 § lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Samtliga krav och villkor som ska gälla inom ett auktorisationssystem ska anges. Punkten tar bl.a. sikte på de krav och villkor som med stöd av hittillsvarande 5–7 §§ har angetts i upphandlingsdokument. Det rör sig bl.a. om en beskrivning av den tjänst som ska tillhandahållas, de villkor som ska gälla samt hur uppdraget ska fullgöras.

Enligt 6 § lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering får en upphandlande myndighet ställa särskilda villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras. Det finns inget som hindrar den tillhandahållande myndigheten från att även fortsättningsvis ställa sådana villkor. Dessa utgör alltså inte krav på leverantörerna utan särskilda därutöver tillkommande villkor för hur ett avtal ska fullgöras. Det kan exempelvis röra sig om villkor som tar sikte på tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

Enligt *andra punkten* ska de krav som en leverantör ska uppfylla för anslutning till systemet anges. Punkten saknar motsvarighet i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Det kan vara fråga om krav på exempelvis behörighet att utöva yrkesverksamhet, ekonomisk och finansiell ställning eller teknisk och yrkesmässig kapacitet.

De omständigheter som enligt 11 § andra och tredje styckena kan medföra att en ansökan från en leverantör inte godkänns utgör inte några absoluta krav och dessa förutsättningar behöver därför inte anges i sin helhet. Det är tillräckligt att den information som myndigheten publicerar innehåller en hänvisning till lagrummet i fråga.

Enligt *tredje punkten* ska det anges hur en ansökan ska lämnas in. Punkten motsvarar hittillsvarande 7 § första stycket lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Det finns möjlighet att välja kommunikationsmedel, t.ex. e-post eller något annat elektroniskt medel. Inget hindrar att flera kommunikationsmedel accepteras så länge dessa anges i den samlade informationen på webbplatsen.

Enligt *fjärde punkten* måste även en uppgift om inom vilken tid den tillhandahållande myndigheten kommer att besluta om godkännande anges. Punkten motsvarar hittillsvarande 7 § andra stycket lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Enligt *andra stycket* ska informationen i första stycket uppdateras vid behov. Detta innebär att den tillhandahållande myndigheten måste uppdatera informationen vid förändringar i ett befintligt system, t.ex. när villkoren för ett auktorisationssystem ändras.

7 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats enligt vad som anges i 6 § tillgängliggöra information om alla leverantörer som myndigheten har ingått avtal med inom ramen för ett auktorisationssystem.

Paragrafen reglerar den tillhandahållande myndighetens skyldighet att informera om de leverantörer som ingår i auktorisationssystemen. Den motsvarar hittillsvarande 15 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i

fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Att informationen ska tillgängliggöras innefattar att den ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig (jfr prop. 2012/13:123 s. 72).

Informationen ska göra det möjligt att få en bild av vilka leverantörer som deltar i de auktorisationssystem som den tillhandahållande myndigheten har inrättat och hur deras tjänster är utformade för att därigenom underlätta för enskilda att aktivt välja leverantör.

Ansökan om anslutning

8 § Sedan ett auktorisationssystem har inrättats får en leverantör när som helst ansöka om anslutning till systemet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om att få ansluta till ett auktorisationssystem. Den motsvarar delvis hittillsvarande 4 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering men har anpassats efter bedömningen att auktorisationssystem inte utgör offentlig upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 9.

En leverantör kan när som helst ansöka om att få ansluta till ett auktorisationssystem och få sin ansökan prövad av den tillhandahållande myndigheten.

Bestämmelser om ansökan finns också i 9 och 10 §§.

9 § Flera leverantörer får lämna en ansökan gemensamt. Den tillhandahållande myndigheten får inte ställa upp villkor om att en grupp av leverantörer som ansöker gemensamt ska ha någon viss juridisk form för att få lämna en ansökan. Den tillhandahållande myndigheten får dock begära att en grupp ska ha en viss juridisk form när ett avtal enligt 15 § ingås, om det behövs för att avtalet ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt.

Paragrafen, som utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, innehåller bestämmelser om leverantörers samverkan. Den motsvarar hittillsvarande 8 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Det är tillåtet för leverantörer att lämna in en gemensam ansökan om att få ansluta till ett auktorisationssystem. En grupp leverantörer som inte har en bestämd juridisk form när ansökan skickas in får alltså inte uteslutas av den anledningen. Om det är en förutsättning för att ett avtal ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt, får det dock krävas att gruppen ska ha en viss juridisk form när avtalet ingås. En förutsättning för att sådana villkor ska kunna ställas upp är att de anges i den information som publiceras enligt 6 §.

10 § En leverantör får vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska eller yrkesmässiga kapacitet i ansökan. Leverantören ska i så fall visa att den därigenom kommer att förfoga över nödvändiga resurser för att fullgöra avtalet, genom att visa upp ett skriftligt åtagande från sådana företag eller på något annat sätt.

Paragrafen reglerar möjligheten att åberopa andra företags kapacitet. Den motsvarar hittillsvarande 9 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

En leverantör behöver inte själv utföra alla led i tillhandahållandet av en tjänst för elektronisk identifiering eller för digital post utan får nyttja resurser hos andra företag. Genom samarbete med andra företag kan även mindre företag uppfylla de krav som den tillhandahållande myndigheten ställer på t.ex. ekonomisk kapacitet, informationssäkerhet, kompetens eller liknande. Med begreppet företag avses i denna lag sådana juridiska eller fysiska personer som bedriver näringsverksamhet.

Godkännande av leverantörer och ingående av avtal

11 § Den tillhandahållande myndigheten ska godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för de leverantörer som uppfyller de krav för sådant godkännande som har angetts på en webbplats enligt vad som anges i 6 §.

Myndigheten får dock besluta att avslå en ansökan om anslutning för en leverantör som

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning, genomgår företagsrekonstruktion, tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, företagsrekonstruktion eller något annat liknande förfarande,

3. genom en dom som har fått laga kraft är dömd för brott som avser yrkesutövningen,

4. kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina skyldigheter i fråga om socialförsäkringsavgifter eller skatt i hemlandet eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

6. i något väsentligt avseende har låtit bli att lämna upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar när uppgifter har begärts med stöd av 12 §.

Om leverantören är en juridisk person, får den tillhandahållande myndigheten därutöver besluta att avslå leverantörens ansökan om en företrädare för den juridiska personen har dömts för ett sådant brott som avses i andra stycket 3 eller har gjort sig skyldig till ett sådant fel som avses i andra stycket 4.

Paragrafen behandlar under vilka förutsättningar en ansökan om anslutning till auktorisationssystemet ska godkännas och på vilka grunder som en ansökan får avslås. Den motsvarar hittillsvarande 10 och 12 §§ lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 6 och 7.1.

Första stycket motsvarar hittillsvarande 12 § lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Stycket innebär att alla leverantörer som uppfyller de krav som har angetts i enlighet med 6 § som utgångspunkt ska få ett godkännande att ingå ett avtal inom det aktuella auktorisationssystemet. Det råder därmed ingen konkurrenssituation mellan leverantörerna om att få ingå avtal med den tillhandahållande myndigheten. Inte heller kan den tillhandahållande myndigheten begränsa antalet leverantörer.

Enligt *andra och tredje styckena* kan de omständigheter som kunde ligga till grund för uteslutning av sökande enligt 10 § lagen om valfrihetssystem

i fråga om tjänster för elektronisk identifiering i stället utgöra grund för beslut att avslå en ansökan.

Listan är uttömmande och anger de omständigheter som kan ligga till grund för att avslå en ansökan, trots att den uppfyller de krav för godkännande i ett auktorisationssystem som angetts i enlighet med 6 §. Det finns i detta avseende inte någon skyldighet för den tillhandahållande myndigheten att avslå en ansökan. Särskilt när det gäller andra stycket 3, 4 och 6 får det avgöras från fall till fall när en sådan omständighet som anges där är så allvarlig att ansökan bör avslås.

12 § Den tillhandahållande myndigheten får begära att en leverantör som har ansökt om anslutning till ett auktorisationssystem visar att det saknas anledning att avslå ansökan

1. med stöd av 11 § andra stycket 1, 2 eller 5, eller

2. med stöd av 11 § andra stycket 3 eller tredje stycket, om leverantören eller en företrädare för denne inte är medborgare i eller bosatt i Sverige.

Den tillhandahållande myndigheten ska som bevis för att det saknas anledning att avslå en ansökan godta ett utdrag ur ett officiellt register eller någon annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 1 eller 2 och ett intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 5. Om en leverantör är registrerad i en officiell förteckning över godkända tjänsteleverantörer i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den tillhandahållande myndigheten utgå från att leverantören inte ska nekas godkännande enligt 11 § andra stycket 1–5.

En sådan handling eller ett sådant intyg som avses i andra stycket får ersättas med en utsaga som avges på heder och samvete eller en liknande försäkran, om

1. leverantören inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, och

2. handlingen eller intyget inte kan utfärdas i leverantörens hemland eller ursprungsland.

Paragrafen reglerar den tillhandahållande myndighetens möjligheter att få underlag för bedömningen av om det enligt 11 § andra eller tredje stycket finns grund för att avslå en ansökan. Den motsvarar hittillsvarande 11 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Enligt *första stycket* får en leverantör eller en företrädare för en leverantör föreläggas att lämna uppgifter för att visa att det saknas anledning att avslå ansökan. Ett sådant föreläggande bör beslutas endast när det finns anledning att anta att det finns grund för att avslå en ansökan.

I *andra stycket första meningen* anges vilka handlingar som ska godtas som bevis för att det saknas grund för att avslå en ansökan.

Andra stycket andra meningen innebär endast en presumtion. Om den tillhandahållande myndigheten har tillgång till tillförlitliga uppgifter som strider mot vad som framgår av en officiell förteckning, får därför dessa uppgifter läggas till grund för bedömningen av en leverantörs lämplighet.

Sådana bevis som enligt *tredje stycket* kan ersätta utdrag ur register och intyg kan exempelvis bestå av en försäkran under ed eller en högtidlig försäkran som avläggs inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet, notarius publicus eller motsvarande eller en godkänd yrkesorganisation i personens hemland eller ursprungsland. I vad mån en sådan försäkran är av den karaktären att den kan godtas med den verkan som anges i andra stycket får avgöras från fall till fall.

13 § Ett beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska innehålla information om hur leverantören kan ansöka om rättelse. Av informationen ska det framgå vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in.

Paragrafen innehåller bestämmelser om information om rättelseförfarandet. Den motsvarar delvis hittillsvarande 13 § andra stycket andra mening- en lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Paragrafen innebär att ett beslut om att avslå en ansökan ska innehålla information om hur leverantören ansöker om rättelse.

Andra meningen utformas delvis med 33 § andra stycket tredje mening- en förvaltningslagen (2017:900) som förebild. Den syftar till att säkerställa att en leverantör får nödvändig vägledning för att kunna ta till vara sin rätt genom en ansökan om rättelse. Med krav i fråga om form och innehåll för en sådan ansökan samt information om när den ska lämnas in avses upplysningar om innehållet i bestämmelserna i 18 § första och andra stycket.

14 § Om den tillhandahållande myndigheten beslutar att avsluta ett auktorisationssystem, ska myndigheten underrätta de leverantörer som har ansökt om att ansluta sig till systemet om detta.

Paragrafen, som utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, reglerar den tillhandahållande myndighetens underrättelseskyldighet vid beslut om att avsluta ett auktorisationssystem. Den motsvarar i sak hittillsvarande 13 § tredje stycket andra meningen lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Ett auktorisationssystem är inrättat när den tillhandahållande myndig- heten har publicerat information om det i enlighet med 6 § (jfr 8 §). När auktorisationssystemet är inrättat kan den tillhandahållande myndigheten avsluta det. Om den tillhandahållande myndigheten ännu inte har godkänt en leverantörs ansökan om anslutning till systemet, måste leverantören få information om ett beslut att avsluta det. Om en leverantör däremot har ingått avtal med den tillhandahållande myndigheten och myndigheten vill häva avtalet på grund av att auktorisationssystemet har avslutats, får myndigheten tillämpa civilrättsliga regler om hävning av avtal.

15 § När den tillhandahållande myndigheten enligt 11 § första stycket har godkänt en ansökan om anslutning ska myndigheten så snart som möjligt ingå avtal med leverantören om utförande av tjänsten.

Paragrafen reglerar den tillhandahållande myndighetens skyldighet att ingå ett avtal med leverantören efter godkännande. Den motsvarar hittills- varande 14 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

I det avtal som ingås ska de ekonomiska villkoren anges liksom de övriga krav och villkor som leverantören ska uppfylla. Den tillhand- hållande myndigheten måste se till att det finns möjlighet att säga upp

avtalet på civilrättslig grund, exempelvis om leverantören under avtals-tiden bryter mot krav och villkor som ställts upp vid godkännandet.

Avtalet ska ingås så snart som möjligt, dvs. utan onödig försening. När avtal har tecknats har beslutet om godkännande inte längre någon betydelse. Om ett avtal sägs upp kan leverantören på nytt ansöka om godkännande för att återansluta sig till systemet.

Rättelse och skadestånd

16 § En leverantör som anser att den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol.

Endast den leverantör vars ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem har avslagits får ansöka om rättelse av ett sådant beslut.

Paragrafen behandlar möjligheten att ansöka om rättelse. Den motsvarar hittillsvarande 16 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Första stycket gör det möjligt för en leverantör som anser att bestämmelserna i lagen inte har följts att få frågan prövad av domstol. Möjligheten att ansöka om rättelse gäller i stället för möjligheten att överklaga ett beslut enligt förvaltningslagen (2017:900). I de delar det i denna lag saknas särreglering i förhållande till förvaltningslagen gäller förvaltningslagens bestämmelser. En ansökan om rättelse kan göras när ett auktorisationssystem har inrättats, dvs. när det är möjligt att ansöka om anslutning till systemet, se 8 §. Begäran behöver inte rikta sig mot något specifikt beslut i fråga om godkännande av leverantörer utan kan exempelvis avse de krav och villkor som ska gälla inom auktorisations-systemet, se vidare författningskommentaren till 17 §. I ansökan behöver leverantören ange hur den tillhandahållande myndigheten har brutit mot lagen samt hur detta har medfört eller kan komma att medföra skada för leverantören, jfr 17 §.

I mål om rättelse är den tillhandahållande myndigheten leverantörens motpart i domstolen.

I andra stycket anges att det endast är den leverantör som har fått avslag på sin ansökan som får ansöka om rättelse av ett sådant beslut. De leverantörer som har godkänts är alltså inte behöriga att göra en sådan ansökan.

Bestämmelser om rättelse och skadestånd på grund av den tillhandahållande myndighetens hantering av ett auktorisationssystem finns också i 17–20 §§.

17 § Om den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

Paragrafen anger förutsättningarna för att rättelse ska komma i fråga. Den motsvarar hittillsvarande 17 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Rättelse kan exempelvis komma i fråga om det finns brister i den information som den tillhandahållande myndigheten måste ange enligt 6 § eller om krav och villkor som ställts upp med stöd av den bestämmelsen strider mot lagen.

Om en överprövande domstol anser att det har förekommit fel, måste domstolen bedöma om felet är sådant att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Med skada avses ekonomisk skada. I de fall domstolen bifaller en ansökan om rättelse ska beslutet rikta sig mot den tillhandahållande myndigheten som måste vidta nödvändiga åtgärder för att rätta sig efter en sådan dom.

Rättelseförfarandet tar inte sikte på frågor om avtalsuppfyllelse. Om den tillhandahållande myndigheten bryter mot ett avtal med en leverantör, kan leverantören i stället få sin sak prövad i allmän domstol.

18 § En ansökan om rättelse ska göras skriftligen hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den tillhandahållande myndigheten har sin hemvist. I ansökan ska den som begär rättelse ange på vilket sätt han eller hon vill att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

En ansökan om rättelse av ett beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från det att den som begär rättelse fick del av beslutet genom den tillhandahållande myndigheten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om rättelse. Den motsvarar huvudsakligen hittillsvarande 18 § lagen (2013:311) om valfrihets-system i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Första stycket är en forumbestämmelse. Därutöver anges vissa krav på form och innehåll i en ansökan om rättelse. Att ansökan ska vara skriftlig utesluter inte att den görs elektroniskt. Med anledning av vad *Lagrådet* anför vill regeringen anföra följande. Med hemvist enligt första stycket avses den ort, där styrelsen har sitt säte eller, om säte för styrelsen inte är bestämt eller styrelse inte finns, där förvaltningen förs (jfr 10 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken och prop. 2015/16:195 s. 1082).

I *andra stycket* anges en tidsfrist för ansökan om rättelse av beslut att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem. I övrigt gäller inga frister för att ansöka om rättelse.

En förutsättning för att fristen om tre veckor ska börja löpa är att leverantören fått del av en upplysning om hur man ansöker om rättelse. Det finns inget som hindrar att en leverantör som inte har godkänts, och som inte har ansökt om rättelse i tid, ansöker på nytt om godkännande.

19 § Den tillhandahållande myndigheten ska ersätta en leverantör för den skada som orsakats genom att myndigheten har brutit mot denna lag.

En talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut om att avslå en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Om talan inte väcks inom denna tid, faller rätten till skadestånd bort.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skadestånd. Den motsvarar hittillsvarande 19 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Av *första stycket* framgår att den tillhandahållande myndigheten kan bli ersättningskyldig om myndigheten bryter mot lagen. Ett typexempel där

skadestånd kan bli aktuellt är om en leverantör på felaktiga grunder inte godkänns för anslutning till ett auktorisationssystem. En talan om skadestånd behöver inte föregås av en rättelseprocess enligt 16–18 §§.

Paragrafen innebär att ersättningsskyldighet kan uppkomma för ren förmögenhetsskada. I likhet med vad som gällt enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering kommer i regel det positiva kontraktssintresset att utgöra grunden för skadeståndsberäkningen. Den som yrkar ersättning har bevisbördan för den påstådda skadan. Det kan emellertid vara svårt att beräkna vad den förlorade handelsvinsten kan komma att uppgå till, eftersom det i ett auktorisationssystem inte finns några volymgarantier. Domstolen får i ett sådant fall göra en skälighetsbedömning av den uppkomna skadan.

En skadeståndstalan ska enligt *andra stycket* väckas vid allmän domstol.

Fristen i *tredje stycket* gäller endast för en talan som grundar sig på att en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör inte har godkänts. I övrigt gäller allmänna preskriptionsregler.

20 § Bestämmelserna i 16–19 §§ gäller inte när ansökan om rättelse eller talan om skadestånd grundas på ett påstående om att myndigheten inte har tillgängliggjort information i enlighet med 7 §.

Paragrafen, som utformats efter synpunkter från *Lagrådet*, innebär ett undantag i fråga om vilka felaktigheter som kan ligga till grund för rättelse eller skadestånd. Den motsvarar hittillsvarande 20 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 7.1 och 10.

Enligt 7 § finns en skyldighet för den tillhandahållande myndigheten att informera om de leverantörer som ingår i auktorisationssystemen. Brister i tillgängliggörandet av information enligt den paragrafen kan inte ligga till grund för rättelse eller skadestånd enligt denna lag.

Bemyndiganden

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska vara uppfyllda för att en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande att meddela föreskrifter. Den saknar motsvarighet i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Bemyndigandet gör det möjligt för den tillhandahållande myndigheten att enligt 6 § ange generellt utformade krav som riktar sig mot en större krets som kommer att ligga till grund för myndighetens beslut i frågan, om en leverantörs ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom ett auktorisationssystem.

Paragrafen innehåller ett avgiftsbemyndigande. Den saknar motsvarighet i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Bemyndigandet gör det möjligt att införa ett avgiftssystem för att finansiera ersättning till leverantörer av tjänster i auktorisationssystemen och den tillhandahållande myndighetens verksamhet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Genom lagen upphävs lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.
3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ett ärende om godkännande av en sökande som har inletts före ikraftträdandet.
4. Bestämmelserna i 16–19 §§ i den upphävda lagen gäller dock fortfarande om en upphandlande myndighet har brutit mot den lagen före ikraftträdandet.

Den nya lagen träder enligt *punkt 1* i kraft den 1 januari 2024.

Enligt *punkt 2* upphävs samtidigt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Det innebär att inrättade valfrihetssystem upphör att gälla. De avtal (kontrakt enligt den upphävda lagens terminologi) som har tecknats inom ramen för inrättade valfrihetssystem fortsätter dock att gälla enligt avtalsvillkoren.

Enligt *punkt 3* ska den upphävda lagen fortsätta att gälla för ärenden om godkännande av sökande som har inletts före ikraftträdandet. Det innebär att ansökningar som har kommit in före ikraftträdandet, men som ännu inte slutbehandlats, ska prövas enligt förutsättningarna i den upphävda lagen. En upphandlande myndighet kan därmed efter ikraftträdandet behöva ingå avtal med en leverantör enligt de villkor som gällde i ett valfrihetssystem som upphört att gälla.

Enligt *punkt 4*, som utformats enligt *Lagrådets* förslag, ska 16–19 §§ i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering fortsätta att gälla om en upphandlande myndighet har brutit mot den lagen före ikraftträdandet. Det innebär bl.a. att de angivna paragraferna i den upphävda lagen kommer att tillämpas i mål om rättelse eller skadestånd som har inletts före ikraftträdandet. De kommer även att tillämpas i mål som inletts efter ikraftträdandet men som grundar sig på en upphandlande myndighets handlande före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

18 § En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en lösbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en lösbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,
5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,
7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt, och
8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och *lagen (2023:000) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.*

Paragrafen reglerar i vilka mål och ärenden som förvaltningsrätten är domför med en lagfaren domare ensam. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Hänvisningen till mål enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering i *fjärde stycket åttonde punkten* ersätts av en hänvisning till mål enligt den nya lagen om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Förvaltningsrätten ska även i mål enligt den nya lagen vara domför med en lagfaren domare ensam.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Lagändringen träder enligt *punkt 1* i kraft den 1 januari 2024. Enligt *punkt 2* gäller fortfarande den tidigare lydelsen för mål enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

6 kap. Övriga befogenhetsutvidgande bestämmelser

Kommunal delegation

Upphandling

5 § Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket.

6 § Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget.

7 § Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar.

Paragraferna handlar om kommunal delegation i upphandlingssituationer. Övervägandena finns i avsnitt 14.

Paragraferna ändras som en följd av att 6 kap. 4 a § upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Lagändringen träder enligt *punkt 1* i kraft den 1 januari 2024. Enligt *punkt 2* gäller fortfarande den tidigare lydelsen för ärenden som har inletts före ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

19 kap. Sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse

Myndighets affärsverksamhet m.m.

Undantag från sekretess

3 a § Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Paragrafen reglerar undantag från den s.k. anbudssekretessen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

Den hittillsvarande andra punkten tas bort med anledning av att lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering upphävs. Därmed utgår även punktuppställningen. Förfarandet enligt den nya lagen kommer inte omfattas av anbudssekretessen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål och ärenden enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Lagändringen träder enligt *punkt 1* i kraft den 1 januari 2024. Enligt *punkt 2* gäller fortfarande den tidigare lydelsen för mål och ärenden enligt lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.5 Förslaget till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

6 kap. Styrelsen och övriga nämnder

Delegering av ärenden

38 § Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
 2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
 3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
 4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
 5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.
- Beslutanderätten får inte heller delegeras till en automatiserad beslutsfunktion när det gäller

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,
2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,
3. ärenden om upphandling, eller
4. ärenden om *auktorisations-* eller valfrihetssystem.

Paragrafen anger de ärenden där beslutanderätt inte får delegeras inom en nämnd. Övervägandena finns i avsnitt 15. Prop. 2023/24:6

I *andra stycket fjärde punkten* läggs det till att beslut i ärenden om auktorisationssystem inte omfattas av möjligheten till delegation till en automatiserad beslutsfunktion.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Övervägandena finns i avsnitt 17.

Sammanfattning av delbetänkandet digitalforvaltning.nu (SOU 2017:23)

Sverige behöver en förvaltningspolitik för en nationell digital infrastruktur. Sverige har halkat efter jämförbara länder när det gäller digital förvaltning. Orsaken är främst, enligt utredningens bedömning, ett medvetet val att delegera ansvaret för arbetet med e-förvaltning till myndigheterna. Att arbetet varit framgångsrikt i många avseenden kompenserar inte för de begränsningar detta inneburit. Regeringen har avstått från att använda de styrinstrument som står till buds t.ex. genom att inte formulera styrande mål för vad som ska uppnås och förtydliga vilka uppdrag myndigheterna har när det gäller förvaltningens digitalisering. Utredningen anser att politiken för digital förvaltning bör utformas mot bakgrund av dess roll i den nationella digitala infrastrukturen. En prioriterad fråga är vad som ska vara det offentliga åtagandet i denna infrastruktur, både i principiella termer och i fråga om vilka tjänster som det offentliga ska tillhandahålla. Utredningen anser att det behövs en övergripande plan för att stärka digitaliseringen av den offentliga sektorn. Enligt planen, som enligt utredningen bör bestå av följande sju punkter, ska

- regeringen besluta om ett mål för övergången till digital förvaltning,
- regeringen klargöra vilka de offentliga åtagandena ska vara i den nationella digitala infrastrukturen,
- myndigheternas uppdrag preciseras, både avseende vad som gäller generellt och vad som är specifikt för vissa myndigheter,
- myndigheternas och kommunernas arbete med att bygga ut den digitala förvaltningen följas upp genom självutvärdering och verifiering,
- samarbetet mellan staten, kommunerna och landstingen ges fastare former genom överenskommelser och uppföljning,
- informationssäkerhet och integritetsskydd beaktas i varje skede av arbetet med att bygga ut den digitala förvaltningen,
- de centrala statliga uppgifterna i arbetet att utveckla den offentliga förvaltningen samlas hos en myndighet.

Samla ansvaret för digitaliseringen hos en myndighet

I uppdraget att analysera hur digitaliseringen i den offentliga sektorn kan stärkas genom att, inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen, samla ansvaret för dessa frågor till en myndighet har utredningen dels analyserat vilka befogenheter och uppgifter som ansvaret ska innehålla, dels vilken myndighet som är bäst lämpad att ta hand om uppdraget. Utredningen föreslår att det i det samlade ansvaret, från och med den 1 juli 2018, ska samlas uppgifter och uppdrag som flera olika aktörer har redan i dag. Dessa uppgifter är av olika karaktär och varaktighet. Dessutom har utredningen identifierat flera nya, eller i vissa fall ”nygamla”, uppgifter som bör ingå i uppdraget. Verksamheten i det samlade ansvaret ska bidra till att de offentliga myndigheterna uppnår målen för den digitala förvaltningen. I uppdraget ska ingå att ge stöd till regeringen i principiella och strategiska frågor om den offentliga sektorns digitalisering. Dessutom ska ingå att stödja regeringens arbete när det gäller frågor om den offentliga sektorns digitalisering som Europeiska Unionen och internatio-

nella samarbetsorgan behandlar. I uppdraget ska ingå att ansvara för att stödja statliga myndigheters och kommuners digitala utveckling och genomförandet av nationella digitala tjänster, samt vidta eller föreslå sådana åtgärder som behövs för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig digitalisering av den offentliga förvaltningen. Uppdraget ska vidare innebära rätten att meddela föreskrifter i fråga om verkställigheten av författningar om den statliga förvaltningens digitalisering. I uppdraget ska även ingå att säkerställa att myndigheterna har tillgång till en ändamålsenlig infrastruktur när det gäller standarder eller liknande krav som ska vara gemensamma för elektroniskt informationsutbyte.

Uppdraget innebär att samarbeta med myndigheter som svarar för administrativt stöd, inköpssamordning och upphandlingsstöd och därigenom verka för effektivitet och användning av verksamhetsanpassad informationsteknik inom den offentliga sektorn, samt att beakta intresset av innovationer och teknikneutrala lösningar. I förslaget ingår att E-legitimationsnämndens verksamhet inordnas i det nya samordningsuppdraget och att nämndens uppgifter förs över till den myndighet som får detta uppdrag. I samordningsuppdraget ingår därutöver att, något senare, ta över ansvaret för Mina meddelanden och Min myndighetspost. Enligt utredningen behöver säkerhetsfrågorna integreras i digitaliseringen av den offentliga sektorn. Utredningens bedömning är att stödet till statliga och kommunala myndigheter behöver stärkas i dessa frågor. Utredningen föreslår därför att det i det samlade uppdraget ska ingå att uppmuntra utarbetandet av uppförandekoder enligt dataskyddsförordningen inom e-förvaltningen, och att samverka med Datainspektionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Post- och telestyrelsen. Detta för att underlätta myndigheternas arbete med informationssäkerhet och säkerställa en enhetlig hantering av frågor om dataskydd och personlig integritet. Utredningen föreslår vidare att det vid den myndighet som får det samlade ansvaret ska inrättas ett digitaliseringssamverkansråd som har till uppgift att ge myndighetschefen råd för att främja utvecklingen av den offentliga sektorns digitalisering. En viktig uppgift för digitaliseringssamverkansrådet är att stödja samverkan mellan de olika aktörerna i utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga sektorn. Utredningen bedömer att Ekonomistyrningsverket är bäst lämpad att ta emot uppdraget om ett samlat ansvar för digitaliseringen av den offentliga sektorn. En alternativ lösning kan vara att E-legitimationsnämnden utvecklas till att omfatta hela det samlade ansvar som utredningen föreslår.

Om Mina meddelanden

Utredningen föreslår att regeringen inför en rätt för enskilda och företag att få myndighetspost elektroniskt och att alla statliga myndigheter ska skicka myndighetspost elektroniskt om inte regeringen beslutar annat. Utredningens bedömning är att inom ett par år måste i princip all myndighetspost vara digital. Utredningen anser att de statliga myndigheterna ska gå före och ansluta till och använda Mina meddelanden. Myndigheterna måste även bli bättre på att informera om hur det digitala leveranssättet fungerar, till exempel med avseende på säkerhet, integritet och tillgänglighet men också att enskilda och företag, genom att skaffa en digital brevlåda, bidrar till att de offentliga resurserna kan användas till mer värde-

skapande verksamhet. Utredningen menar att Mina meddelanden behöver en egen författning och föreslår därför att en ny förordning införs som samlar det regelverk som behövs för infrastrukturen. Utredningen föreslår att alla statliga myndigheter på sina webbplatser ska informera enskilda och företag om rätten få försändelser elektroniskt. Utredningen bedömer vidare att Mina meddelanden bör utvecklas till att bli en nationell digital tjänst för säker och spamfri e-post till företag och enskilda och att Skatteverket tar fram riktlinjer angående vilken typ av meddelanden som myndigheter bör skicka genom Mina meddelanden. Utredningen föreslår att personuppgiftsansvaret i Mina meddelanden regleras i den nya förordningen om en infrastruktur för säkra elektroniska försändelser och att regeringen utreder och tar ställning till hur offentliga myndigheter ska behandla och förhålla sig till s.k. eget utrymme.

Förslag till lag om valfrihet om elektroniska brevlådor

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skatteverket får besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster avseende elektroniska brevlådor som upphandlas inom myndighetens verksamhet enligt förordningen (2017:000) om infrastruktur för säkra elektroniska försändelser. Med valfrihetssystem avses ett förfarande där mottagaren har rätt att välja den leverantör som utföra tjänsten och som Skatteverket har godkänt och tecknat avtal med.

2 § När Skatteverket tillhandahåller valfrihetssystem enligt denna lag ska myndigheten tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem. I stället för det som sägs i 2 kap. 3 § första meningen, 6 och 7 §§ lagen om valfrihetssystem ska med

1. leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller tjänster som nämns i 1 §,
2. tjänst avses sådan tjänst som nämns i 1 §, och
3. upphandlande myndighet avses Skatteverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig: Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Kammarrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Migrationsverket, Datainspektionen, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Försvarmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, Försäkringskassan, Myndigheten för delaktighet, Pensionsmyndigheten, E-hälsomyndigheten, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Kammarkollegiet, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Skåne, Länsstyrelsen i Västernorrland, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Statskontoret, Statens tjänstepensionsverk, Statens servicecenter, E-legitimationsnämnden, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Statens skolverk, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Mittuniversitetet, Centrala studiestödsnämnden, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Bolagsverket, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Livsmedelsverket, Boverket, Lantmäteriet, Riksarkivet, Arbetsförmedlingen, Arvidsjaurs kommun, Borås kommun, Botkyrka kommun, Falkenbergs kommun, Haninge kommun, Huddinge kommun, Jönköpings kommun, Karlshamns kommun, Karlstads kommun, Kramfors kommun, Linköpings kommun, Leksands kommun, Malmö kommun, Motala kommun, Norrköpings kommun, Skellefteå kommun, Smedjebackens kommun, Stockholms kommun, Svenljunga kommun, Södertälje kommun, Trollhättans kommun, Trosa kommun, Uddevalla kommun, Uppsala kommun, Västerås kommun, Örebro kommun, Östhammars kommun, Jämtlands läns landsting, Norrbottens läns landsting, Stockholms läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Sveriges Kommuner och Landsting, Regelrådet, Bring Citymail Sweden AB, Dataföreningen i Sverige, Företagarna, Handelshögskolan i Stockholm, Internetstiftelsen i Sverige, IT- & Telekomföretagen, Kivra Sverige AB, Landsorganisationen i Sverige, Postnord Sverige AB, och Tjänstemännens centralorganisation.

Yttranden har även inkommit från Försvarets radioanstalt, Säkerhetspolisen, Verket för innovationssystem, Aktiebolaget XML Sweden, Dataskydd.net Sverige, Företagarna, Kommunerna i Stockholms län, Svenska Bankföreningen, Sveriges läkarförbund, Säkerhets- och försvarsföretagen och två privatpersoner.

Länsstyrelsen i Norrbotten, Umeå universitet, Falu kommun, Gnosjö kommun, Gotlands kommun, Höganäs kommun, Kiruna kommun, Malå kommun, Nacka kommun, Täby kommun, Åre kommun, Älmhults kommun, Överkalix kommun, Skåne läns landsting, Östergötlands läns landsting, Almega, Funka nu AB, Inera AB, Lika unika, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges konsumenter och Teknikföretagen har beretts tillfälle att lämna synpunkter men avstått från att yttra sig eller inte hörts av.

Sammanfattning av slutbetänkandet reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:117)

Prop. 2023/24:6
Bilaga 4

Utredningen bedömer att regeringen det senaste året genom en serie olika initiativ har markerat en tydlig förändring av inriktningen av politiken för den digitala förvaltningen. I flera avseenden innebär initiativen en tydlig omprövning av tidigare ställningstaganden. Det som pågår kan därför beskrivas som en omstart – reboot – av politiken för digitalisering inom den offentliga sektorn. De förslag som återges i detta slutbetänkande, liksom förslagen i utredningens delbetänkande, bygger vidare på dessa åtgärder och är avsedda att komplettera dem.

Effektiv styrning

Om styrningen ska vara effektiv måste den riktas direkt till den eller de offentliga myndigheter som ska styras. Styrningen behöver anpassas både till den eller de som ska styras och till den typ av verksamhet eller de förvaltningsgemensamma digitala funktioner som avses. För detta behöver riksdagen och regeringen använda och utforma en väl balanserad kombination av flera olika styrmedel, både bindande och icke-bindande, liksom finansiella och legala. En effektiv finansiell styrning och finansiering av förvaltningsgemensamma digitala funktioner innebär att riksdagen och regeringen måste styra resurserna utifrån ett förvaltningsövergripande perspektiv och att kraven på kvalitet och effektivitet i dessa funktioner måste tillgodoses och bedömas på en förvaltningsövergripande nivå. Det måste finnas formella beslut om vad som ska vara det offentliga åtagandet i den nationella digitala infrastrukturen. Av det skälet bör riksdagen lägga fast ett mål för den offentliga förvaltningens digitalisering. Detta ska ligga till grund för regeringens redovisning till riksdagen och styrningen av de offentliga myndigheterna. Det bör också finnas ett digitaliseringsmål för alla statliga myndigheter. Regeringen behöver fastställa en särskild intern process för att bereda initiativ till samt utvärdera förvaltningsgemensamma digitala funktioner. Regeringen bör vidare besluta om en tidsbestämd övergripande plan – en strategi – för digitalisering och it i den offentliga förvaltningen samt förnya avsiktsförklaringen om digitalisering med Sveriges Kommuner och Landsting.

Statlig elektronisk identitetshandling

Utredningen bedömer att det bör vara ett statligt åtagande att det finns en tillförlitlig process för grundidentifiering, dvs. att säkerställa individers identitet. Staten ska också utfärda en elektronisk identitetshandling för att på det viset säkerställa att medborgare och folkbokförda kan få en sådan. Den statliga elektroniska identitetshandlingen ska utfärdas samtidigt med en statlig fysisk identitetshandling. Den statliga elektroniska identitetshandlingen ska kunna användas för identifiering hos myndigheter men också kunna växlas till en mobil elektronisk identitetshandling. Därmed kan den statliga elektroniska identitetshandlingen fungera som en backup om t.ex. mobiltelefonen blir obrukbar.

Gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar

Utredningen bedömer att det finns ett behov av att staten säkerställer att Sverige kan anmäla en elektronisk identitetshandling för användning i Europa enligt eIDAS-förordningen. Sverige bör delta aktivt i det europeiska arbetet med att möjliggöra gränsöverskridande användning av elektroniska identitetshandlingar. När det gäller att öppna upp elektroniska tjänster anser utredningen att Sverige bör samverka med länder som har identitetsbeteckningar som liknar det svenska personnumret och som har anmält eller avser att anmäla en nationell elektronisk identitetshandling. Samarbetet bör präglas av ömsesidighet och tjänster som används frekvent bör prioriteras.

Det redan påbörjade nordiska samarbetet är en lämplig början. Regeringen bör ge uppdrag till myndigheter som har särskilt ofta förekommande ärenden rörande nordiska medborgare att delta i och stödja samarbetsprojekt med motsvarande myndigheter i de nordiska och baltiska länderna. Som ett stöd för arbetet bör Skatteverket få i uppdrag att inrätta ett svenskt register över säkerställda kopplingar mellan europeiska elektroniska identitetshandlingar och svenska personnummer.

Mina meddelanden

Utredningen föreslår att Mina meddelanden ska regleras i en lag om infrastruktur för digital post. Av flera skäl anser utredningen att infrastrukturen Mina meddelanden behöver ännu tydligare reglering än vad som föreslogs i delbetänkandet. Anpassningar till dataskyddsförordningen och fördelning av personuppgiftsansvaret behöver stöd i lag. Dessutom bör infrastrukturen öppnas upp för privata aktörer som avsändare, vilket också bör regleras i lag.

Förslag till lag om valfrihet om elektroniska brevlådor

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skatteverket får besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för digitala brevlådor enligt lagen om infrastruktur för digital post. Med valfrihetssystem menas ett förfarande där mottagaren har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som Skatteverket har godkänt och tecknat avtal med.

2 § När Skatteverket tillhandahåller valfrihetssystem enligt denna lag ska myndigheten tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem. I stället för det som sägs i 2 kap. 3 § första meningen, 6 och 7 §§ lagen om valfrihetssystem ska med

1. leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller tjänster som nämns i 1 §,
2. tjänst avses sådan tjänst som nämns i 1 §, och
3. upphandlande myndighet avses Skatteverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering samt 1, 2, 4, 11, 16, 19 och 22 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Lag om valfrihetssystem i fråga om funktioner för elektronisk identitetskontroll.

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser om tillämpning av valfrihetssystem i fråga om *tjänster* för elektronisk identifiering.

I denna lag finns bestämmelser om tillämpning av valfrihetssystem i fråga om *funktioner* för elektronisk identitetskontroll.

Lagen gäller när en upphandlande myndighet har

Den myndighet som regeringen bestämmer (den upphandlade myndigheten) ska tillhandahålla valfrihetssystem för funktioner för elektronisk identitetskontroll.

1. beslutat att tillämpa valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda i myndighetens elektroniska tjänster,

Statliga myndigheter, kommuner och lands- ting med behov av funktioner för elektronisk identitetskontroll ska ansluta sig till valfrihetssystem som den upphandlande myndigheten tillhandahåller. Regeringen får besluta om undantag från skyldig- heten i andra stycket om det finns särskilda skäl.

2. anslutit sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer, och

3. uppdragit åt den myndighet som avses i 2 att i den upphandlande myndighetens namn administrera valfrihetssystemet enligt 3–14 §§, föra dess talan i samband med mål om rättelse enligt 16 § och i förekommande fall vidta rättelse enligt 17 §.

2 §²

Med valfrihetssystem avses i denna lag ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra *tjänsten* och som *en upphandlande myndighet* har godkänt och tecknat kontrakt med.

Med valfrihetssystem avses i denna lag ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra *identitetskontrollen* och som *den upphandlande myndigheten* har godkänt och tecknat kontrakt med.

¹ Senaste lydelse 2013:311.

² Senaste lydelse 2016:1161.

Termerna upphandlingsdokument, kontrakt och upphandlande myndighet har i denna lag samma betydelse som i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Termerna upphandlingsdokument, kontrakt och upphandlande myndighet har i denna lag samma betydelse som i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Prop. 2023/24:6
Bilaga 5

4 §³

En upphandlande myndighet som har beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska *annonsera* på en nationell webbplats som har upprättats för ändamålet. Ansökningar ska löpande begäras in genom sådan annonsering.

När den upphandlande myndigheten har beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska *det annonseras* på en nationell webbplats som har upprättats för ändamålet. Ansökningar ska löpande begäras in genom sådan annonsering.

Upphandlingsdokumenten ska finnas tillgängliga på webbplatsen tillsammans med annonsen

Upphandlingsdokumenten ska finnas tillgängliga på webbplatsen tillsammans med annonsen.

11 §⁴

Den upphandlande myndigheten får begära att sökanden visar att det inte finns någon grund för att utsluta denne med stöd av 10 § första stycket 1, 2 eller 5.

Den upphandlande myndigheten får begära att sökanden visar att det inte finns någon grund för att utsluta denne med stöd av 10 § första stycket 1, 2 eller 5.

Den upphandlande myndigheten ska som bevis för att det inte finns grund för att utsluta en sökande godta utdrag ur ett officiellt register eller annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 1 eller 2 och intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 5.

Den upphandlande myndigheten ska som bevis för att det inte finns grund för att utsluta en sökande godta utdrag ur ett officiellt register eller annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 1 eller 2 och intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 5.

Om, i fråga om en sökande som inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, sådana handlingar eller intyg som avses i andra stycket inte utfärdas i sökandens hemland eller ursprungsland, eller inte omfattar samtliga de fall som avses i 10 § första stycket 1, 2 och 5, får de ersättas med en utsaga som har avgetts på heder och samvete eller av en liknande försäkran. En sådan sökande får också föreläggas att visa

Om, i fråga om en sökande som inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, sådana handlingar eller intyg som avses i andra stycket inte utfärdas i sökandens hemland eller ursprungsland, eller inte omfattar samtliga de fall som avses i 10 § första stycket 1, 2 och 5, får de ersättas med en utsaga som har avgetts på heder och samvete eller av en liknande försäkran. En sådan sökande får också föreläggas att visa

³ Senaste lydelse 2016:1161.

⁴ Senaste lydelse 2013:311.

att det inte finns grund för att utesluta denne med stöd av 10 § första stycket 3 eller andra stycket.

Om en sökande är registrerad i en officiell förteckning över godkända *tjänstetillhandahållare* i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den upphandlande myndigheten utgå från att sökanden inte kan uteslutas som leverantör enligt 10 § första stycket 1–5.

att det inte finns grund för att utesluta denne med stöd av 10 § första stycket 3 eller andra stycket.

Om en sökande är registrerad i en officiell förteckning över godkända *tillhandahållare av identitetskontroll* i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den upphandlande myndigheten utgå från att sökanden inte kan uteslutas som leverantör enligt 10 § första stycket 1–5.

16 §⁵

En leverantör som gör gällande att *en upphandlande myndighet* har brutit mot en bestämmelse i denna lag, får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. Endast den sökande som inte har godkänts får ansöka om rättelse av beslut enligt 12 §. En ansökan om rättelse ska vara skriftlig.

En leverantör som gör gällande att *den upphandlande myndigheten* har brutit mot en bestämmelse i denna lag, får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. Endast den sökande som inte har godkänts får ansöka om rättelse av beslut enligt 12 §. En ansökan om rättelse ska vara skriftlig.

19 §⁶

En upphandlande myndighet som inte har följt bestämmelserna i denna lag ska ersätta sökanden för därigenom uppkommen skada.

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut att inte godkänna en sökande ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

Om den upphandlande myndigheten inte har följt bestämmelserna i denna lag ska *myndigheten* ersätta sökanden för därigenom uppkommen skada.

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut att inte godkänna en sökande ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

22 §⁷

Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag följs.

Tillsynsmyndigheten får inhämta sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen från *en upp-*

Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag följs.

Tillsynsmyndigheten får inhämta sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen från *den upp-*

⁵ Senaste lydelse 2013:311.

⁶ Senaste lydelse 2013:311.

⁷ Senaste lydelse 2013:311.

handlande myndighet och från den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom ett skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna i stället inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2.

En upphandlande myndighet och den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

handlande myndigheten och från den myndighet som avses i 1 § tredje stycket. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom ett skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna i stället inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller den myndighet som avses i 1 § tredje stycket.

Den upphandlande myndigheten och den myndighet som avses i 1 § tredje stycket är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig: Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Göta hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Lycksele tingsrätt, Justitiekanslern, Domstolsverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Migrationsverket, Datainspektionen, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, Försvarets radioanstalt, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för delaktighet, Pensionsmyndigheten, E-hälsomyndigheten, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Kammarkollegiet, Statistiska centralbyrån, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Norrbotten, Länsstyrelsen i Västernorrland, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Skåne, Statskontoret, Statens servicecenter, Statens tjänstepensionsverk, E-legitimationsnämnden, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Statens skolverk, Linköpings universitet, Mittuniversitetet, Centrala studiestödsnämnden, Naturvårdsverket, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Statens energimyndighet, Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Sveriges geologiska undersökning, Bolagsverket, Verket för innovationssystem, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Livsmedelsverket, Boverket, Lantmäteriet, Statens kulturråd, Konstnärnämnden, Riksarkivet, Arbetsförmedlingen, Borås kommun, Botkyrka kommun, Falkenbergs kommun, Gotlands kommun, Haninge kommun, Huddinge kommun, Jönköpings kommun, Karlstads kommun, Kiruna kommun, Kramfors kommun, Linköpings kommun, Malmö kommun, Nacka kommun, Norrköpings kommun, Skellefteå kommun, Stockholms kommun, Svenljunga kommun, Södertälje kommun, Trollhättans kommun, Trosa kommun, Täby kommun, Uddevalla kommun, Uppsala kommun, Örebro kommun, Östhammars kommun, Jämtlands läns landsting, Stockholms läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Östergötlands läns landsting, Sveriges Kommuner och Landsting, Regelrådet, Finansiell ID-Teknik BID AB, Funktionsrätt Sverige, Företagarna, Handelshögskolan i Stockholm, Internetstiftelsen i Sverige, Inera AB, IT- & Telekomföretagen, Kivra Sverige AB, Landsorganisationen i Sverige, Postnord Sverige AB, SPF Seniorerna, Svenska Bankföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation, Telia Sverige AB och Verisec International AB.

Yttranden har även inkommit från Elöverkänsligas riksförbund, Lärarnas riksförbund, Svenska institutet för standarder, Sveriges advokatsamfund, Sveriges A-kassor och Synskadades riksförbund.

Havs- och vattenmyndigheten, Arvidsjaurs kommun, Falu kommun, Gnosjö kommun, Höganäs kommun, Karlshamns kommun, Leksands kommun, Malå kommun, Motala kommun, Smedjebackens kommun, Västerås kommun, Åre kommun, Älmhults kommun, Överkalix kommun, Norrbottens läns landsting, Skåne läns landsting, AB Svenska Pass, Bring Citymail Sweden AB, Dataföreningen i Sverige, Lika unika, Nexus, Pensionärernas riksorganisation, Svenskt näringsliv, Sveriges konsumenter,

Säkerhets- och försvarsföretagen, Teknikföretagen och Tjänstemännens centralorganisation har beretts tillfälle att lämna synpunkter men avstått från att yttra sig eller inte hörts av. Prop. 2023/24:6 Bilaga 6

Sammanfattning av promemorian Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post

I denna promemoria föreslås att valfrihetssystem enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ersättas av auktorisationssystem för sådana tjänster och att regleringen ska utvidgas till att omfatta digital post. I en ny lag föreslås bl.a. att en myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Enskilda ska få välja vilken leverantör som ska utföra tjänsten för deras räkning. Offentliga aktörer ska mot en avgift få använda tjänsterna i auktorisationssystemen i sina digitala tjänster. Kretsen av offentliga aktörer ska utökas till att även omfatta aktörer som bedriver helt eller delvis offentligt finansierad verksamhet.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Förslag till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

Häri genom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas på auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

Ordförklaringar

2 § Med ett auktorisationssystem avses ett system där

1. den myndighet som tillhandahåller systemet (den tillhandahållande myndigheten) godkänner leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda eller för digital post och ingår avtal om sådana tjänster med leverantörerna,

2. enskilda har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för deras räkning, och

3. offentliga aktörer använder tjänsterna i sin verksamhet enligt avtal med den tillhandahållande myndigheten.

3 § Med elektronisk identifiering avses detsamma som i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Med digital post avses elektroniska försändelser som skickas från en offentlig aktör till en enskild genom den myndighetsgemensamma infrastrukturen för säkra elektroniska försändelser som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer.

4 § Med en offentlig aktör avses

1. en statlig eller kommunal myndighet,

2. en beslutande församling i en kommun eller region,

3. ett sådant offentligt styrt organ som avses i andra stycket,

4. en sammanslutning som inrättats särskilt för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som består av

a) en eller flera myndigheter eller församlingar som anges i 1 och 2, eller

b) ett eller flera organ enligt andra stycket,

5. en privat aktör som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

a) aktören bedriver i egenskap av enskild huvudman inom skolväsendet eller huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800),

b) utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125),

c) bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

d) utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, och

6. en enskild utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som till största delen har statsbidrag som finansiering av högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller av utbildning på forskarnivå.

Med ett offentligt styrt organ avses en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

1. som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4,

2. vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4, eller

3. i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4.

Tillhandahållande av auktorisationssystem

5 § Den tillhandahållande myndigheten ska vid sin hantering av ett auktorisationssystem behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Myndigheten ska då iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

6 § När den tillhandahållande myndigheten inrättar eller förändrar ett auktorisationssystem ska myndigheten annonsera det på en webbplats. Annonsering ska ske löpande.

Vid annonseringen ska följande anges:

1. de krav och villkor som ska gälla inom auktorisationssystemet,

2. de krav som en leverantör ska uppfylla för att bli godkänd,

3. på vilket sätt en ansökan ska lämnas in, och

4. inom vilken tid den tillhandahållande myndigheten kommer att besluta om godkännande.

7 § Den tillhandahållande myndigheten ska på samma webbplats som den har annonserat enligt 6 § tillgängliggöra information om alla leverantörer som myndigheten har ingått avtal med inom ramen för ett auktorisationssystem. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

8 § Vid tillhandahållande av auktorisationssystem får den tillhandahållande myndigheten ställa särskilda villkor för hur ett avtal ska fullgöras.

Ansökan om godkännande

9 § Sedan ett auktorisationssystem har inrättats får en leverantör när som helst ansöka om att få anslutas till systemet.

10 § Flera leverantörer får lämna en ansökan tillsammans. Den tillhandahållande myndigheten får inte ställa upp villkor om att en sådan grupp ska ha en bestämd juridisk form för att få lämna en ansökan. Den tillhandahållande myndigheten får dock begära att en grupp ska ha en viss juridisk form när ett avtal enligt 16 § ingås, om det behövs för att avtalet ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt.

11 § En leverantör får vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska eller yrkesmässiga kapacitet i ansökan. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett skriftligt åtagande från sådana företag eller på något annat sätt kunna visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser för att fullgöra avtalet.

Godkännande av leverantörer och ingående av avtal

12 § Den tillhandahållande myndigheten ska godkänna alla leverantörer som uppfyller de krav för godkännande i ett auktorisationssystem som har annonserats enligt 6 §.

Myndigheten får dock besluta att inte godkänna en leverantör som

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, ackord eller något annat liknande förfarande,

3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott som avser yrkesutövningen,

4. kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina skyldigheter i fråga om socialförsäkringsavgifter eller skatt i hemlandet eller en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar som har begärts med stöd av 13 §.

Om leverantören är en juridisk person får den tillhandahållande myndigheten besluta att inte godkänna leverantören om en företrädare för den juridiska personen har dömts för ett sådant brott som avses i andra stycket 3 eller har gjort sig skyldig till ett sådant fel som avses i andra stycket 4.

13 § Den tillhandahållande myndigheten får begära att leverantören visar att det saknas anledning att inte godkänna denne enligt 12 § andra stycket 1, 2 eller 5.

Den tillhandahållande myndigheten ska som bevis för att det saknas anledning att inte godkänna en leverantör godta ett utdrag ur ett officiellt register eller någon annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 12 § andra stycket 1 eller 2 och ett intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 12 § andra stycket 5. Om en leverantör är registrerad i en officiell förteckning över godkända tjänsteleverantörer i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den tillhandahållande myndigheten utgå ifrån att leverantören inte ska nekas godkännande enligt 12 § andra stycket 1–5.

Om, i fråga om en leverantör som inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, sådana handlingar eller intyg som avses i andra stycket inte utfärdas i leverantörens hemland eller ursprungsland, eller inte omfattar samtliga de fall som avses i 12 § andra stycket 1, 2 och 5, får de ersättas med en utsaga som har avgetts på heder och samvete eller av en liknande försäkran. En sådan leverantör får också föreläggas att visa att det inte finns grund att neka denne godkännande med stöd av 12 § andra stycket 3 eller tredje stycket.

14 § Ett beslut att inte godkänna en leverantör ska innehålla en underrättelse om hur leverantören ansöker om rättelse. Underrättelsen ska innehålla information om vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in.

15 § När den tillhandahållande myndigheten beslutar att avbryta inrättandet av ett auktorisationssystem ska myndigheten underrätta samtliga leverantörer som har ansökt om att ingå i auktorisationssystemet.

16 § När den tillhandahållande myndigheten har godkänt en leverantör enligt 12 § första stycket ska myndigheten så snart som möjligt ingå avtal med leverantören.

Rättelse och skadestånd

17 § En leverantör som anser att den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag får skriftligen ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol.

Endast den leverantör som inte har godkänts får ansöka om rättelse av ett beslut enligt 14 §.

18 § Om den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

19 § En ansökan om rättelse ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den tillhandahållande myndigheten har sin hemvist.

En ansökan om rättelse av ett beslut enligt 14 § ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från det att en underrättelse har lämnats enligt den paragrafen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

20 § Den tillhandahållande myndigheten ska ersätta en leverantörs skada som orsakats genom att myndigheten har brutit mot denna lag.

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut att inte godkänna en leverantör ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Väcks inte talan i tid, upphör rätten till skadestånd.

21 § Bestämmelserna i 17–20 §§ om rättelse och skadestånd gäller inte vid brister i information enligt 7 §.

Prop. 2023/24:6
Bilaga 8

Tillsyn

22 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

Den tillhandahållande myndigheten ska på tillsynsmyndighetens begäran tillhandahålla de upplysningar som behövs för tillsynen.

Avgifter

23 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom ett auktorisationssystem.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.
 3. Den upphävda lagen gäller fortfarande för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.
 4. Bestämmelserna i 16–19 §§ om rättelse och skadestånd i den upphävda lagen gäller fortfarande för en upphandlande myndighets handlande före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2020:350.

uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt, och

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2013:311) om *valfrihetssystem* i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2021:000) om *auktoriseringssystem* i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för *digital post*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter¹

*dels att 6 kap. 4 a § ska upphöra att gälla,
dels att 6 kap. 5–7 §§ ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §²

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket *och 4 a § första stycket.*

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket.

6 §³

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget. *Detsamma ska gälla beslut som den myndighet som avses i 4 a § fattar på en nämnds vägnar.*

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget.

7 §⁴

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. *Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.*

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Senaste lydelse av 6 kap. 4 a § 2019:965.

² Senaste lydelse 2017:755.

³ Senaste lydelse 2013:313.

⁴ Senaste lydelse 2017:755.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Prop. 2023/24:6
Bilaga 8

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 3 a § offentlighets- och sekretesslagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 a §¹

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte

1. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, *eller*

2. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Senaste lydelse 2013:314.

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service

Härigenom föreskrivs¹ att 13 § lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

En offentlig aktör ska för sådan digital service som avses i 10 § tillhandahålla en tillgänglighetsredogörelse.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.

Redogörelsen ska innehålla en funktion som gör det möjligt för en enskild person att meddela den berörda aktören att dess digitala service inte uppfyller tillgänglighetskraven eller framställa en sådan begäran som avses i 15 §.
Den berörda aktören ska besvara ett sådant meddelande så snart som möjligt.

Om en offentlig aktör bedömer att det är oskäligt betungande att fullgöra kraven enligt 10 §, ska denna bedömning återges i tillgänglighetsredogörelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, i den ursprungliga lydelsen.

Följande remissinstanser har yttrat sig: Affärsverket svenska kraftnät, Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Integritetsskyddsmyndigheten, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Finansiell ID-Teknik BID AB, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Göta hovrätt, Inera AB, IT- & Telekomföretagen, Justitiekanslern, Jönköpings kommun, Kammarrätten i Stockholm, Kivra Sverige AB, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Linköpings universitet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nacka kommun, Patent- och registreringsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Region Stockholm, Region Östergötland, Skatteverket, Statens energimyndighet, Statens skolverk, Statens tjänstepensionsverk, Statskontoret, Svenska Bankföreningen, Sveriges Kommuner och Regioner, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets plikt- och provningsverk Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket, Upphandlingsmyndigheten och Örebro kommun.

Yttranden har även inkommit från Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svenska informations- och telekommunikationsstandardiseringen, Svenska institutet för standarder och en privatperson.

AB Svenska Pass, Almega, Bring Citymail Sweden AB, Digimail, Företagarna, Förvaltningsrätten i Härnösand, Gotlands kommun, Huddinge kommun, PostNord Sverige AB, Privattandläkarna, Region Västra Götaland, Riksrevisionen, Riksdagens ombudsmän, Statens jordbruksverk, Statens servicecenter, Svenskt Näringsliv, Telia Sverige AB, Uddevalla kommun, Uppsala kommun, Verisec International AB, Vårdföretagarna och Västerås kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter men avstått från att yttra sig eller inte hörts av.

Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda och för digital post.

Ord och uttryck i lagen

2 § Med ett *auktionssystem* avses ett system där

1. den myndighet som tillhandahåller systemet godkänner att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda eller för digital post får ingå ett avtal inom systemet och ingår avtal med leverantörerna om utförande av sådana tjänster,
2. en enskild har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsterna för den enskildes räkning, och
3. en offentlig aktör kan använda tjänsterna i sin verksamhet enligt avtal med den tillhandahållande myndigheten.

3 § Med *elektronisk identifiering* avses detsamma som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

Med *digital post* avses elektroniska försändelser som skickas från en offentlig aktör till en enskild genom den myndighetsgemensamma infrastrukturen för säkra elektroniska försändelser.

4 § Med en *offentlig aktör* avses

1. en statlig eller kommunal myndighet,
2. en beslutande församling i en kommun eller region,
3. ett sådant offentligt styrt organ som avses i andra stycket,
4. en sammanslutning som inrättats särskilt för att tillgodose behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och som består av
 - a) en eller flera myndigheter eller församlingar som anges i 1 och 2, eller
 - b) ett eller flera organ enligt andra stycket,

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

5. en privat aktör som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

a) aktören bedriver i egenskap av enskild huvudman inom skolväsendet eller huvudman för en sådan internationell skola som avses i 24 kap. skollagen (2010:800),

b) utgör hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125),

c) bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

d) utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, och

6. en enskild utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, och som till största delen har statsbidrag som finansiering av högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå eller av utbildning på forskarnivå.

Med ett *offentligt styrt organ* avses en sådan juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär, och

1. som till största delen är finansierad av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4,

2. vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4, eller

3. i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än halva antalet ledamöter är utsedda av staten, en kommun, en region eller någon av de offentliga aktörer som avses i första stycket 1–4.

Tillhandahållande av auktorisationssystem

5 § Den tillhandahållande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Myndigheten ska när den tillämpar denna lag följa principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

6 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats i fråga om varje auktorisationssystem som den inrättat samlat ange

1. vilka krav och villkor som ska gälla inom systemet,

2. de andra krav som en leverantör ska uppfylla för anslutning till systemet,

3. på vilket sätt en ansökan om anslutning till systemet ska lämnas in, och

4. inom vilken tid den tillhandahållande myndigheten kommer att meddela beslut i fråga om godkännande.

Informationen ska uppdateras vid behov.

7 § Den tillhandahållande myndigheten ska på en webbplats enligt vad som anges i 6 § tillgängliggöra information om alla leverantörer som myndigheten har ingått avtal med inom ramen för ett auktorisationssystem.

Ansökan om anslutning

8 § Sedan ett auktorisationssystem har inrättats får en leverantör när som helst ansöka om anslutning till systemet.

9 § Flera leverantörer får lämna en ansökan tillsammans. Den tillhandahållande myndigheten får inte ställa upp villkor om att en sådan grupp ska ha en bestämd juridisk form för att få lämna en ansökan. Den tillhandahållande myndigheten får dock begära att en grupp ska ha en viss juridisk form när ett avtal enligt 15 § ingås, om det behövs för att avtalet ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt.

10 § En leverantör får vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska eller yrkesmässiga kapacitet i ansökan. Leverantören ska i så fall visa att den kommer att förfoga över nödvändiga resurser för att fullgöra avtalet, genom att visa upp ett skriftligt åtagande från sådana företag eller på något annat sätt.

Godkännande av leverantörer och ingående av avtal

11 § Den tillhandahållande myndigheten ska godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för samtliga leverantörer som uppfyller de krav för sådant godkännande som har angetts på en webbplats enligt vad som anges i 6 §.

Myndigheten får dock besluta att inte godkänna en ansökan om anslutning för en leverantör som

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning, genomgår företagsrekonstruktion, tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, företagsrekonstruktion eller något annat liknande förfarande,

3. genom en dom som har fått laga kraft är dömd för brott som avser yrkesutövningen,

4. kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina skyldigheter i fråga om socialförsäkringsavgifter eller skatt i hemlandet eller en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

6. i något väsentligt avseende har låtit bli att lämna upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar som har begärts med stöd av 12 §.

Om leverantören är en juridisk person, får den tillhandahållande myndigheten därutöver besluta att inte godkänna leverantören om en företrädare för den juridiska personen har dömts för ett sådant brott som avses i andra stycket 3 eller har gjort sig skyldig till ett sådant fel som avses i andra stycket 4.

12 § Den tillhandahållande myndigheten får begära att en leverantör som har ansökt om anslutning till ett auktorisationssystem visar att det saknas anledning att inte godkänna ansökan

1. enligt 11 § andra stycket 1, 2 eller 5, eller

2. enligt 11 § andra stycket 3 eller tredje stycket, om leverantören eller en företrädare för denne inte är medborgare i eller bosatt i Sverige.

Den tillhandahållande myndigheten ska som bevis för att det saknas anledning att inte godkänna en ansökan godta ett utdrag ur ett officiellt register eller någon annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 1 eller 2 och ett intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 11 § andra stycket 5. Om en leverantör är registrerad i en officiell förteckning över godkända tjänsteleverantörer i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den tillhandahållande myndigheten utgå från att leverantören inte ska nekas godkännande enligt 11 § andra stycket 1–5.

En sådan handling eller ett sådant intyg som avses i andra stycket får ersättas med en utsaga som avges på heder och samvete eller en liknande försäkran, om

1. leverantören inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, och
2. handlingen eller intyget inte kan utfärdas i leverantörens hemland eller ursprungsland.

13 § Ett beslut att inte godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska innehålla information om hur leverantören kan ansöka om rättelse. Av informationen ska det framgå vilka krav som ställs på en ansökan om rättelse i fråga om form och innehåll samt om hur och när en sådan ansökan ska lämnas in.

14 § Om den tillhandahållande myndigheten beslutar att avbryta ett auktorisationssystem, ska myndigheten underrätta de leverantörer som har ansökt om att ansluta sig till systemet om detta.

15 § När den tillhandahållande myndigheten har godkänt en ansökan om anslutning enligt 11 § första stycket ska myndigheten så snart som möjligt ingå avtal med leverantören om utförande av tjänsten.

Rättelse och skadestånd

16 § En leverantör som anser att den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol.

Endast den leverantör vars ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem inte har godkänts får ansöka om rättelse av ett sådant beslut.

17 § Om den tillhandahållande myndigheten har brutit mot denna lag och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

18 § En ansökan om rättelse ska göras skriftligen hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den tillhandahållande myndigheten har sin hemvist. I ansökan ska den som begär rättelse ange på vilket sätt han eller hon vill att den tillhandahållande myndigheten ska vidta rättelse.

En ansökan om rättelse av ett beslut att inte godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från det att den som begär rättelse fick del av beslutet genom den tillhandahållande myndigheten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

19 § Den tillhandahållande myndigheten ska ersätta en leverantör för den skada som orsakats genom att myndigheten har brutit mot denna lag.

En talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut om att inte godkänna en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem för en leverantör ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Om talan inte väcks inom denna tid, faller rätten till skadestånd bort.

20 § Bestämmelserna i 16–19 §§ om rättelse och skadestånd gäller inte i fråga om brister som avser skyldigheten att tillgängliggöra information enligt 7 §.

Bemyndiganden

21 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska vara uppfyllda för att en ansökan om anslutning till ett auktorisationssystem ska godkännas.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för offentliga aktörer att betala en avgift för användningen av tjänster inom ett auktorisationssystem.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.
 3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ett ärende om godkännande av en sökande som har inlett före ikraftträdandet.
 4. Bestämmelserna om rättelse och skadestånd i 16–19 §§ i den upphävda lagen gäller dock fortfarande om en upphandlande myndighet har brutit mot den lagen före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Prop. 2023/24:6
Bilaga 10

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2020:350.

(1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt, och

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och *lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.*

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och *lagen (2023:000) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Prop. 2023/24:6
Bilaga 10

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter¹

dels att 6 kap. 4 a § ska upphöra att gälla,
dels att 6 kap. 5–7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §²

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket *och 4 a § första stycket*.

Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:725) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket.

6 §³

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget. *Detsamma ska gälla beslut som den myndighet som avses i 4 a § fattar på en nämnds vägnar.*

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget.

7 §⁴

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. *Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.*

Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§ kommunallagen (2017:725) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 6 kap. 4 a § 2019:935.

² Senaste lydelse 2017:755.

³ Senaste lydelse 2013:313.

⁴ Senaste lydelse 2017:755.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 3 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 a §¹

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte

1. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, *eller*

2. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål och ärenden enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

¹ Senaste lydelse 2013:314.

Förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Prop. 2023/24:6
Bilaga 10

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

38 §³³

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,

2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,

3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,

4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller

5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Beslutanderätten får inte heller delegeras till en automatiserad beslutsfunktion när det gäller

1. ärenden där beslut överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.,

2. ärenden där beslut enligt lag eller annan författning inte får överklagas,

3. ärenden om upphandling, eller

4. ärenden om valfrihetssystem.

4. ärenden om *auktorisations-*
eller valfrihetssystem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

³³ Senaste lydelse 2022:638.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2023-03-06

Närvarande: F.d. justitierådet Martin Borgeke samt justitieråden Leif Gäverth och Eric M. Runesson

Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post

Enligt en lagrådsremiss den 9 februari 2023 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

6. lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,
7. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
8. lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
9. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
10. lag om ändring i kommunallagen (2017:725).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Johanna Wasteson Lundberg, biträdd av kanslirådet Sofia Knapp.

Förslagen föranleder följande yttrande.

I lagrådsremissen föreslås att valfrihetssystem enligt lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ersättas av auktorisationssystem för sådana tjänster. Regleringen ska även utvidgas till att omfatta digital post.

Det föreslås bl.a. att en särskild myndighet ska tillhandahålla auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post. Offentliga aktörer ska få använda tjänsterna i auktorisationssystemen för sina digitala tjänster. Och enskilda ska få välja vilken leverantör som ska utföra tjänsten för deras räkning.

Förslaget syftar till att ge alla utförare av offentligt finansierad verksamhet möjlighet att på lika villkor erbjuda service med hjälp av digitala tjänster.

De nya reglerna föreslås gälla från och med den 1 januari 2024.

Lagrådet har inga invändningar mot förslaget i stort, men har synpunkter på vissa delar av förslaget till den nya lagen om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post.

Förslaget till lag om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post

I denna paragraf och i de två följande paragraferna finns förklaringar till ord och uttryck i lagen. Lagrådet föreslår att det i var och en av paragraferna, till undvikande av missförstånd, sägs att definitionerna gäller vid tillämpning av just den här lagen.

I 2 § definieras begreppet auktorisationssystem. Bl.a. sägs att ett auktorisationssystem är ett system där den myndighet som tillhandahåller systemet godkänner att leverantörer av tjänster för elektronisk identifiering av enskilda eller för digital post får ingå ett avtal inom systemet och ingår avtal med leverantörerna om utförande av sådana tjänster.

Eftersom det ska röra sig om individuella avtal med de olika leverantörerna är det bättre att skriva "... ingår avtal med den godkände (enskilde) leverantören om utförande ..."

3 §

I paragrafen anges i första stycket vad som (i denna lag) avses med elektronisk identifiering. I andra stycket förklaras vad som (i denna lag) förstås med digital post.

Som Lagrådet har anfört i några yttranden under senare tid borde – för läsbarhetens skull – det fullständiga namnet på den EU-förordning som det hänvisas till anges i en fotnot och inte belasta själva lagtexten.

4 §

Den primära definitionen i den här paragrafen avser vad som (i lagen) menas med offentlig aktör. En offentlig aktör kan – vid sidan av exempelvis statliga och kommunala myndigheter – enligt första stycket p. 3 vara bl.a. ett offentligt styrt organ. Vad som avses med ett offentligt styrt organ anges i paragrafens andra stycke.

Som bestämmelsen är utformad med en "huvuddefinition" och en "underdefinition" är den aningen svår att ta till sig. Det bör övervägas om det inte vore en fördel att bryta loss p. 3 från första stycket och lägga det som sägs där i andra stycket, som kan inledas i stil med: "Med en offentlig aktör avses i denna lag även en sådan juridisk person som ...".

9 §

I paragrafen anges att flera leverantörer får lämna en ansökan tillsammans samt att den tillhandahållande myndigheten inte får ställa upp villkor om att "en sådan grupp" ska ha en bestämd juridisk form.

Det blir problematiskt att använda ordet "flera" eftersom det kan vara så att det bara är två leverantörer som ansöker tillsammans. Det blir också fel att hänvisa till "en sådan grupp", eftersom någon "grupp" inte tidigare har definierats i paragrafen.

Paragrafens första mening kan formuleras så här:

Leverantörer får lämna en ansökan gemensamt. Det får inte ställas upp villkor om att en grupp av leverantörer som ansöker gemensamt måste ha någon viss juridisk form.

Alternativet är att använda sig av den formulering som nu finns i 8 § lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

14 §

I paragrafen sägs att om den tillhandahållande myndigheten beslutar att ”avbryta ett auktorisationssystem” så ska myndigheten underrätta de leverantörer som har ansökt om att ansluta sig till systemet.

Lagrådet ställer sig frågan, om det är språkligt korrekt att säga att ett system ”avbryts”. Visserligen används ordet ”avbryta” i lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering, men där är det fråga om att ”avbryta inrättandet av ett valfrihetssystem” (se 13 § tredje stycket andra meningen i den lagen).

Med tanke på de olika formuleringar som har använts kan det ifrågasättas om det är rätt att säga – som det görs i författningskommentaren – att föreslagna 14 § i sak motsvarar 13 § tredje stycket andra meningen. Saken behöver observeras i det fortsatta beredningsarbetet så att det skapas klarhet kring vad som avses.

18 §

I paragrafen, som innehåller en forumbestämmelse, används uttrycket att en myndighet har ett ”hemvist”. Enligt Lagrådets uppfattning är det bättre att använda begreppet ”säte”, jfr 10 kap. 2 § rättegångsbalken.

20 §

Lagtexten har fått en mindre lyckad utformning. Enligt Lagrådets uppfattning vore det bättre att skriva så här:

Bestämmelserna i 16–19 §§ gäller inte när ansökan om rättelse eller talan om skadestånd grundas på ett påstående om att myndigheten har underlåtit att enligt 7 § tillgängliggöra information.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Som Lagrådet uppfattar det behöver man i p. 4 inte ta med orden ”om rättelse och skadestånd”. De paragrafer som det hänvisas till, dvs. 16–19 §§, innehåller ju inga andra bestämmelser än sådana som gäller rättelse eller skadestånd. Jfr Lagrådets förslag till formulering av 20 §.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Prop. 2023/24:6

Bilaga 11

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 september 2023

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Svantesson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Roswall, Forssmed, Tenje, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergård, Kullgren, Liljestrånd, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet Erik Slottnér

Regeringen beslutar proposition Auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och digital post